

VÅRDFÖRBUNDET

Lön

Nulägesrapport om medellön,
lönespridning och livslön för
Vårdförbundets yrkesgrupper

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Nulägesrapport om medellön, lönespridning och livslön.....	3
2	Metod	5
2.1	Data	5
2.2	Specialistutbildade sjuksköterskor	5
2.3	Definitioner.....	5
2.3.1	Lön	5
2.3.2	Standard för svensk yrkesklassificering 2012	5
2.3.3	Definition av yrken i rapporten.....	6
2.4	Mått	7
2.4.1	Medellön och medianlön.....	7
2.4.2	Lönespridning	7
2.4.2.1	Boxplots	7
2.4.3	Lönespridningskvot.....	8
2.5	Livslön.....	8
2.6	Rimlig livslön.....	9
2.7	Begränsningar	9
3	Medellön och lönespridning för yrken med krav på fördjupad högskolekompetens	10
3.1	Medellön för yrken med krav på fördjupad högskolekompetens	10
3.2	Lönespridning och lönespridningskvot för yrken med krav på fördjupad högskolekompetens.....	11
3.2.1	Lönespridning och lönespridningskvot för barnmorskor	12
3.2.2	Lönespridning och lönespridningskvot för specialistsjuksköterskor.....	12
3.2.3	Lönespridning och lönespridningskvot för legitimerade sjuksköterskor.....	12
3.2.4	Lönespridning och lönespridningskvot för röntgensjuksköterskor	13
3.2.5	Lönespridning och lönespridningskvot för referensyrken.....	13
3.3	Summering.....	13
4	Medellön och lönespridning för yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande	14
4.1	Medellön för yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande	14
4.2	Lönespridning och lönespridningskvot för yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande.....	14
4.2.1	Lönespridning och lönespridningskvot för biomedicinska analytiker ...	16

4.2.2	Lönespridning och lönespridningskvot för referensyrken.....	16
4.3	Summering.....	16
5	Medellön och lönespridning för yrken inom vården	17
5.1	Medellön för yrken inom vården	17
5.2	Lönespridning och lönespridningskvot för yrken inom vården.....	18
5.2.1	Lönespridning och lönespridningskvot för Vårdförbundets yrkesgrupper	19
5.2.2	Lönespridning och lönespridningskvot för övriga yrken inom vården ..	19
5.3	Summering.....	19
6	En jämförelse av lönespridning mellan Vårdförbundets yrkesgrupper	20
6.1	Lönespridning för Vårdförbundets yrkesgrupper.....	20
6.2	Summering.....	21
7	Livslön	22
7.1	Livslön för yrken med krav på fördjupad högskolekompetens	22
7.2	Livslön för yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande	23
7.3	Livslön för yrken inom vården.....	24
7.4	Rimlig livslön för Vårdförbundets yrkesgrupper	26
7.4.1	Rimlig livslön för barnmorskor	26
7.4.2	Rimlig livslön för biomedicinska analytiker	27
7.4.3	Rimlig livslön för röntgensjuksköterskor	28
7.4.4	Rimlig livslön för gruppen sjuksköterskor totalt	29
7.5	Summering.....	29
8	Sammanfattning och slutsatser	31
8.1	Medellöner	31
8.2	Lönespridning	31
8.3	Livslön.....	32
8.4	Rimlig livslön.....	32
8.5	Slutsatser – detta behöver göras	33

Bilaga 1 Diagram 11-13

1 Inledning

I Vårdförbundet samlas 114 000 sjuksköterskor, specialistsjuksköterskor, barnmorskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor, chefer och ledare. Tillsammans utvecklar vi vården, våra arbetsvillkor och våra professioner.

Det råder idag stor brist på många av våra professioner. Särskilt bristen på specialistsjuksköterskor gör att vårdplatser stängs, operationsköer växer och stressen bland våra medlemmar ökar. När arbetsgivare inte kan erbjuda goda villkor när det gäller lön, arbetstider och arbetsmiljö blir det också svårt att locka och behålla personal som kan bedriva och utveckla vården.

Ett av problemen är att vi har en alldeles för sammanpressad lönestruktur bland våra yrkesgrupper. En betydligt bättre löneutveckling och en ökad lönespridning är förutsättningar för att uppnå en acceptabel livslön och i förlängningen en rimlig pension. Det är naturligtvis också en viktig förutsättning för att kunna locka och behålla personal.

Några resultat ur undersökningen är framträdande:

- För att nå upp till en rimlig livslönenivå för Vårdförbundets fyra yrkesgrupper skulle det innebära runt 30 procent mer i lön under yrkeslivet.
- En civilingenjör har under yrkeslivet 31 procent mer i bruttolön än en barnmorska.
- Medellönen för barnmorskor och specialistsjuksköterskor är 33 200 kronor respektive 31 700 kronor. Röntgensjuksköterskor och legitimerade sjuksköterskor tjänar i genomsnitt 29 800 kronor respektive 29 400 kronor. Som jämförelse har civilingenjörer och kemister medellöner på 42 000 kronor respektive 41 200 kronor.
- Biomedicinska analytiker har 29 000 kronor i medellön. Som jämförelse har nätverks- och systemtekniker en medellön på 35 800 kronor
- Att arbeta som specialistsjuksköterska ger endast 600 000 kronor mer i bruttolön under ett helt yrkesliv jämfört med en legitimerad sjuksköterska.

I rapporten redovisar vi hur lönenivåerna ser ut idag och hur löneutvecklingen borde se ut i relation till andra yrken med jämförbar utbildningslängd. Vi presenterar i slutet också våra förslag på lösningar för att komma till rätta med de problem som lönestrukturen medför.

En viktig begränsning i rapporten är att biomedicinska analytiker hamnar i en annan grupp än Vårdförbundets övriga yrkesgrupper, enligt SCB:s yrkesklassificering. Vårdförbundet menar att biomedicinska analytiker bör sorteras in i samma område som sjuksköterskor, barnmorskor och röntgensjuksköterskor då samtliga yrkesgrupper har krav på teoretisk eftergymnasial utbildning om minst tre år.

1.1 Nulägesrapport om medellön, lönespridning och livslön

Vi har studerat medellön, lönespridning och livslön för Vårdförbundets yrkesgrupper. I rapporten delas Vårdförbundets yrkesgrupper in i två grupper. I den ena gruppen finns yrken med krav på fördjupad högskolekompetens, som barnmorskor, röntgensjuksköterskor och sjuksköterskor. I den andra gruppen finns yrken med krav på högskolekompetens eller

motsvarande, som biomedicinska analytiker. Jämförelser kring medellön, lönespridning och livslön görs sedan med andra yrken som kräver liknande kvalifikationer. Dessutom undersöks yrken inom vården i ett eget kapitel.

Även om medellön är det värde man oftast talar om i lönestatistik är det viktigt att även ha information om lönespridningen. En medellön på 25 000 kronor avslöjar inte om alla individer tillhörande en grupp har en månadslön på 25 000 kronor eller om lönen varierar mycket mellan individerna i gruppen. Därför lägger vi i rapporten stor vikt vid lönespridningen.

Livslön är ett begrepp för att beskriva total lön under ett yrkesliv. Vårdförbundets definition av livslön inbegriper månadslön (grundlön) uppräknat till heltidslön. Medellönen per åldersklass räknas om till årslön genom att multiplicera med 12. Genom att summera årslönen per åldersklass framstår en ackumulerad lönesumma som utmynnar i en livslön vid 65 års ålder, en totallön för hela yrkeslivet. Syftet med begreppet är att kunna göra jämförelser mellan olika referensyrken med liknande kvalifikationsnivå, vilket blir möjligt med den här metoden.

Se kapitel 8 för en sammanfattning av resultaten, konklusioner och förslag på lösningar.

2 Metod

2.1 Data

Datamaterialet som används i denna rapport är beställt från SCB och avser löneläget år 2014. Beställningen inkluderar såväl den offentliga som den privata sektorn. För kommun, landsting och staten baseras dataunderlaget från SCB på totalundersökningar. För privat sektor baseras datamaterialet på knappt 8 900 slumpmässigt utvalda företag, organisationer och stiftelser.

2.2 Specialistutbildade sjuksköterskor

En uppdelning av gruppen sjuksköterskor som Vårdförbundet ofta använder sig av är legitimerade sjuksköterskor och sjuksköterskor med specialistutbildning. Enligt nuvarande utbildningssystem för specialistsjuksköterskeexamen som infördes år 2001, kan en legitimerad sjuksköterska (180 högskolepoäng) studera vidare på avancerad högskolenivå till specialistsjuksköterska (60-75 högskolepoäng) med inriktning mot elva olika områden: ambulanssjukvård, anestesi, distriktsköterska, intensivvård, medicin, kirurgi, onkologi, operation, psykiatri, äldrevård samt hälso- och sjukvård för barn.

Specialistsjuksköterskan har fördjupade kunskaper om evidens, forskningsmetoder och utvärdering. I Sverige är titeln specialistsjuksköterska skyddad och får endast användas av den som har svensk legitimation som sjuksköterska och som fått ett beslut från Socialstyrelsen om rätt att kalla sig specialistsjuksköterska.

2.3 Definitioner

I detta kapitel sammanfattas definitioner av de yrken som ingår i rapporten. De statistiska mått som används i rapporten förklaras närmare för att ge en tydligare förklaring av siffrorna.

2.3.1 Lön

Lönestatistiken baseras på grundlön (inklusive fasta tillägg, exklusive rörliga tillägg) och heltidslöner. Deltidslöner räknas upp till heltid.

2.3.2 Standard för svensk yrkesklassificering 2012

Definitionerna av yrke utgår från Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK) 2012 från Statistiska Centralbyrån. SSYK gäller för hela arbetsmarknaden och för att passa överallt har den en grövre uppbyggnad än parternas klassificeringssystem. Yrkesstrukturen byggs upp med betoning på utbildning och kvalifikationer. Syftet med SSYK är att skapa en yrkesindelning som speglar tidens nationella yrkesstruktur och samtidigt skapa möjlighet till internationella jämförelser genom ISCO, den internationella yrkesnomenklaturen.

Yrkesindelningen bygger på definition av kvalifikationer för arbetet, inte kvalifikationer som arbetstagaren har. En utbildad barnmorska kan arbeta som sjuksköterska och då tas hänsyn till arbetets kvalificeringsnivå i stället för individens utbildningsnivå. Kunskaperna kan också ha erhållits genom arbetslivserfarenhet.

SSYK har använts genomgående i rapporten för att definiera och gruppera yrken då SSYK finns för hela arbetsmarknaden och därmed möjliggör jämförelser. De olika partsgemensamma

klassificeringssystem som finns via respektive arbetsgivarorganisation hade gett en finare och mer specificerad yrkesindelning, men hade inte varit jämförbar.

2.3.3 Definition av yrken i rapporten

SSYK är indelad i 10 yrkesområden och Vårdförbundets yrkesgrupper fördelar sig över två av dessa yrkesområden:

- SSYK yrkesområde 2: yrken med krav på fördjupad högskolekompetens (högskoleutbildning 3-4 år eller mer).
- SSYK yrkesområde 3: yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande (praktiska eller yrkesspecifika eftergymnasiala utbildningar om 2-3 år)

Yrkesområde 2 enligt SSYK

Yrkesområde 2 innefattar yrken med krav på fördjupad högskolekompetens vilket innebär teoretiska eller forskarförberedande eftergymnasiala utbildningar. Här finns Vårdförbundets yrkesgrupper barnmorskor, röntgensjuksköterskor samt sjuksköterskor.

Vårdförbundets yrken tillhörande yrkesområde 2 enligt SSYK:

Legitimerade sjuksköterskor	SSYK 2221 Grundutbildade sjuksköterskor
Barnmorskor	SSYK 2222 Barnmorskor
Anestesisjuksköterskor	SSYK 2223 Anestesisjuksköterskor
Distriktssköterskor	SSYK 2224 Distriktssköterskor
Psykiatrisjuksköterskor	SSYK 2225 Psykiatrisjuksköterskor
Ambulanssjuksköterskor	SSYK 2226 Ambulanssjuksköterskor m.fl.
Geriatrisjuksköterskor	SSYK 2227 Geriatrisjuksköterskor
Intensivvårdssjuksköterskor	SSYK 2228 Intensivvårdssjuksköterskor
Operationssjuksköterskor	SSYK 2231 Operationssjuksköterskor
Barnsjuksköterskor	SSYK 2232 Barnsjuksköterskor
Skolsköterskor	SSYK 2233 Skolsköterskor
Företagssköterskor	SSYK 2234 Företagssköterskor
Röntgensjuksköterskor	SSYK 2235 Röntgensjuksköterskor
Övriga specialistsjuksköterskor	SSYK 2239 Övriga specialistsjuksköterskor

Här ingår till exempel ögonvård, onkologi, medicinskt ansvarig sjuksköterska och ortoptist.

Skapade grupper utifrån yrkesområde 2:

Specialistsjuksköterskor	SSYK 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2231, 2232, 2233, 2234, 2239
Sjuksköterskor totalt	SSYK 2221, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2231, 2232, 2233, 2234, 2239

Andra yrken som tillhör samma område är exempelvis kemister, läkare, lärare, revisorer, systemförvaltare, jurister och socialsekreterare.

Yrkesområde 3 enligt SSYK

Yrkesområde 3 innefattar yrken med krav på högskolekompetens eller annan eftergymnasial kompetens. Vanligtvis praktiska eller yrkesspecifika eftergymnasiala utbildningar om 2-3 år. Vårdförbundets yrkesgrupp biomedicinska analytiker är sorterad i detta yrkesområde. Enligt SSYK är biomedicinska analytiker grupperad tillsammans med andra yrken. Detta innebär att tolkningar av lön utifrån denna grupp bör göras med försiktighet då löneläget i olika yrken kan variera stort.

Vårdförbundets yrkesgrupp tillhörande yrkesområde 3 enligt SSYK:

Biomedicinska analytiker	SSYK 3212 Biomedicinska analytiker m.fl. Består av biomedicinska analytiker, forensiker, cytodiagnostiker, laboratorieassistenter och laboratorieföreståndare.
--------------------------	---

Andra yrken som tillhör samma område är exempelvis ingenjörer och tekniker, tandhygienister, banktjänstemän, försäkringsrådgivare, poliser, fritidsledare samt nätverks- och systemtekniker.

2.4 Mått

Nedan beskrivs de mått som används i rapporten.

2.4.1 Medellön och medianlön

För att visa på genomsnitt i rapporten används medellön, vilket betyder summan av månadslönerna i respektive grupp delat med antalet personer i gruppen.

Medianlönen är den mittersta lönen för en grupp när man sorterar lönerna i storleksordning. Medianen betyder att det är lika många som tjänar mer än medianvärdet och lika många som tjänar mindre. Medianen kan vara ett lämpligt mått om observationer har en sned fördelning med många höga eller låga värden. Till skillnad från medelvärdet påverkas inte medianen av extremvärden. Medianlönen kallas också för 50:e percentilen.

2.4.2 Lönespridning

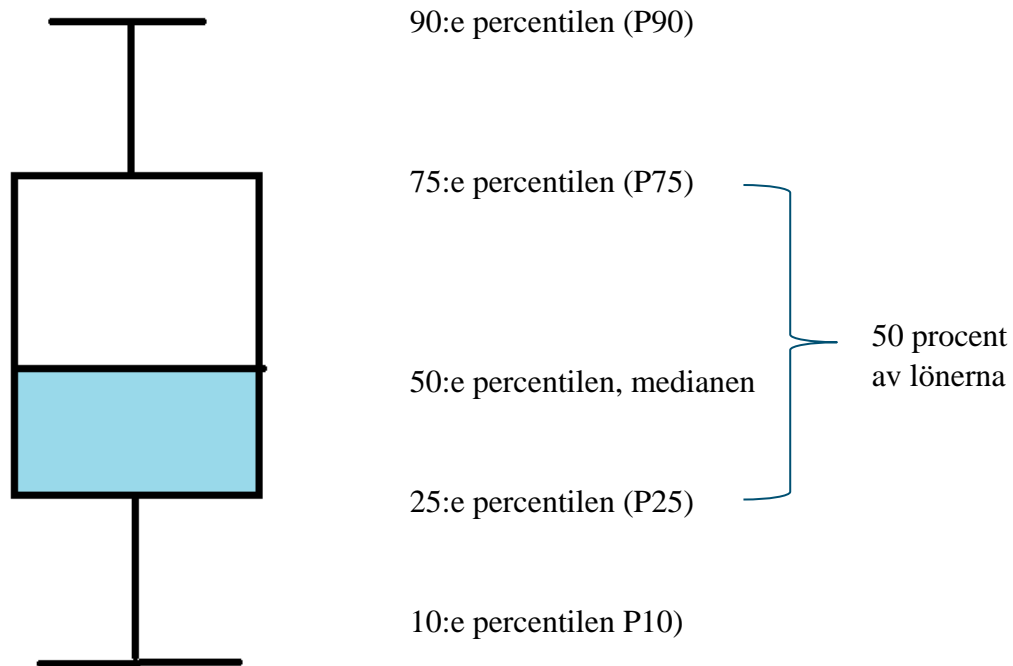
Även om medellön är det värde man oftast talar om i lönestatistik är det viktigt att även ha information om lönespridningen. En medellön på 25 000 kronor avslöjar inte om alla individer tillhörande en grupp har en månadslön på 25 000 kronor eller om lönen varierar mycket mellan individerna i gruppen.

2.4.2.1 Boxplots

Lönespridningen visas här med hjälp av boxplots. Boxplots är en grafisk metod som lämpar sig bra för jämförelser av samma variabel för olika grupper.

Boxplots sammanfattar respektive yrkes löner i fem värden; 10:e percentilen, 25:e percentilen, medianen (50:e percentilen), 75:e percentilen samt 90:e percentilen. Inom den så kallade boxen ryms hälften av lönerna då boxens längd motsvarar kvartilavståndet, 75:e percentilen minus den 25:e percentilen. Strecket i mitten av boxen, som i figuren visas i form av byte av färg från blått till vitt, markerar var medianen finns, det vill säga det mittersta värdet. Längst ut

på änden på strecken från boxarna visas här 10:e respektive 90:e percentilerna. Den 10:e percentilen visar att 10 procent av lönerna inom respektive yrke är lägre än detta värde medan 90 procent av lönerna är högre. Tvärtom berättar 90:e percentilen att 90 procent inom detta yrke har lägre lön än detta värde medan 10 procent har en högre lön. Percentilerna över den 90:e och under den 10:e är exkluderade då de kan innehålla extremvärden. På detta sätt undviks att en specifik avvikande lön påverkar ett helt spridningsmått.

2.4.3 Lönespridningskvot

Ett mått på lönespridning är att sätta den 90:e percentilen i relation till den 10:e percentilen. Lönespridningskvoten blir då lönen i percentil 90 dividerat med lönen i percentil 10. Då jämförs gränserna för de 10 procent som tjänar bäst inom en grupp med motsvarande gräns för de som tjänar minst. Ju större procentuell skillnad det är mellan dessa värden, desto större lönespridning är det inom gruppen. Om kvoten blir lika med ett skulle det teoretiskt innebära att det inte finns någon lönespridning. En percentilkvot som är lika med två ($P90/P10=2$) betyder att den tiondel som har högst lön har minst dubbelt så hög lön som den tiondel som har lägst, vilket också kan uttryckas som 100 procent mer i lön.

2.5 Livslön

Livslön är ett begrepp för att beskriva lön under ett yrkesliv. Vårdförbundets definition av livslön inbegriper månadslön (grundlön) uppräknat till heltidslön. Heltidslönen studeras för varje specifik ålder i 2014 års löneläge. Medellönen per åldersklass räknas om till en årslön genom att multiplicera med 12. Genom att summera årslönen per åldersklass framstår en ackumulerad lönesumma som utmynnar i en livslön vid 65 års ålder, en totallön för hela yrkeslivet. Syftet är att kunna göra jämförelser mellan olika referensyrken med liknande kvalifikationsnivå.

SACO har tagit fram en definition på livslön som är vidare än definitionen i denna rapport eftersom de har med pensioner, skatter, studielån och arbetslöshet i beräkningarna. Den definitionen menar vi snarare visar livsinkomsten. I SACO:s livslönebegrepp jämförs livslöner för olika utbildningar. I en interaktiv graf på SACO:s webbplats jämförs livslönen för personer med eftergymnasial utbildning med de med enbart gymnasieutbildning och då kan man utläsa huruvida akademisk utbildning lönar sig. Detta syfte finns inte i denna rapport, enbart jämförelser mellan akademiska yrken.

Effekterna av studielån har vi till stor del kontrollerat genom att analysera och jämföra yrken inom respektive yrkesområde med liknande studielängd. Om ledighet, till exempel föräldraledighet skulle vara med i beräkningarna skulle förmodligen gapet öka mellan yrken med högst livslön som är mansdominerade och yrken med lägre livslön som är kvinnodominerade.

2.6 Rimlig livslön

I kapitlet om livslön finns ett avsnitt som beskriver rimlig livslön för Vårdförbundets yrkesgrupper. De kvinnodominerade yrkena i offentlig sektor har en betydligt snävare lönespridning än jämförbara yrken. För vissa jämförbara yrken är lönespridningen, det vill säga skillnaden mellan de som har högst lön och de som har lägst lön, nära 100 procent. För att nå en rimlig livslön i likhet med genomsnittet för andra yrken med liknande kvalifikationsnivå krävs att Vårdförbundets yrkesgrupper har en lönespridning där de högst betalda tjänar dubbelt så mycket som de lägst betalda. Utgångspunkten är lönen vid 25 års ålder.

Genom att räkna ut en rimlig livslön kan jämförelser göras mellan befintlig livslön, rimlig livslön och jämförelser med livslön för andra yrken. Läkare och undersköterskor arbetar i vården och samarbetar ofta med Vårdförbundets yrkesgrupper. Därför lämpar det sig bra att ha med dessa två yrken som referenser för att beskriva livslön och dess olika nivåer för vårdirken. Jämförelser som då inte grundar sig på liknande kvalifikationsnivåer.

2.7 Begränsningar

Vårdförbundets yrkesgrupp, biomedicinska analytiker, är enligt SCB sorterad i det yrkesområde som vanligen omfattar praktiska eller yrkesspecifika eftergymnasiala utbildningar om 2-3 år. En förklaring till detta kan vara den klassificering biomedicinska analytiker har i den internationella yrkesnomenklaturen, ISCO. Biomedicinska analytiker är inte ett reglerat yrke, i alla länder. Yrkesområden enligt SCB:s yrkesklassificeringssystem, SSSYK, är skapade för jämförelser med ISCO.

Ett viktigt påpekande är att denna sortering av biomedicinska analytiker enligt SCB:s yrkesklassificering inte överensstämmer med Vårdförbundets uppfattning. Biomedicinska analytiker bör sorteras in i samma område som sjuksköterskor, barnmorskor och röntgensjuksköterskor då studier till dessa yrkesgrupper innebär fördjupade högskolestudier som är forskningsförberedande. En annan begränsning är att biomedicinska analytiker, enligt SSSYK, är grupperad tillsammans med andra yrken och går inte att särskilja ur SCB:s databas. Detta innebär att tolkningar av lön utifrån denna grupp bör göras med viss försiktighet då löneläget kan variera för de olika yrken som ingår.

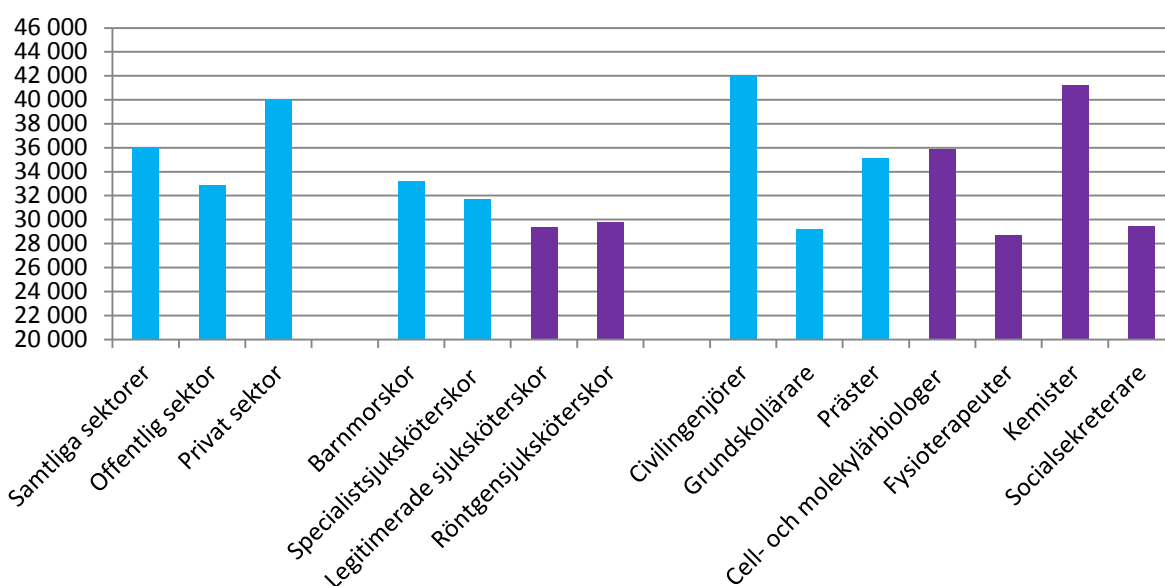
3 Medellön och lönespridning för yrken med krav på fördjupad högskolekompetens

I kapitel 3 redovisas medellöner och lönespridning för barnmorskor, specialistsjuksköterskor, legitimerade sjuksköterskor och röntgensjuksköterskor. Jämförelser görs med ett urval av andra yrken som kräver fördjupad högskolekompetens. Som referensyrken är vissa utvalda för att de liknar våra yrkesgrupper till könssammansättning och sektortillhörighet och vissa andra för att de skiljer sig i sammansättning. Lönen gäller för år 2014 och baseras på grundlön.

3.1 Medellön för yrken med krav på fördjupad högskolekompetens

Detta kapitel redovisar medellöner för yrken med krav på fördjupad högskolekompetens. Vårdförbundets yrkesgrupper jämförs med andra utvalda yrken som tillhör denna kategori samt med totalen.

Diagram 1. Medellön för yrken som kräver fördjupad högskolekompetens

Till vänster i diagram 1 visas medellönen för totalen, det vill säga alla yrken som kräver fördjupad högskolekompetens, samt totalen uppdelad på offentlig och privat sektor. I mittengruppen redovisas Vårdförbundets yrkesgrupper och till höger utvalda yrken tillhörande samma yrkesområde som kräver fördjupad högskolekompetens. De ljusa blåfärgade staplarna har generellt längre utbildningslängd än de mörka lilafärgade staplarna men de tillhör samma yrkesområde.

Diagram 1 visar att medellönen i samtliga sektorer är 36 000 kronor. I offentlig sektor hamnar medellönen på 32 900 kronor och i privat sektor på 40 000 kronor. Barnmorskor har en medellön på 33 200 kronor och specialistsjuksköterskor har knappt 31 700 kronor i medellön. Dessa båda yrkesgrupper har en utbildningslängd på 4,5 respektive 4 år. Högst medellön av jämförelseyrkena har civilingenjörer med 42 000 kronor. Präster har 35 100 kronor och grundskollärare har 29 200 kronor.

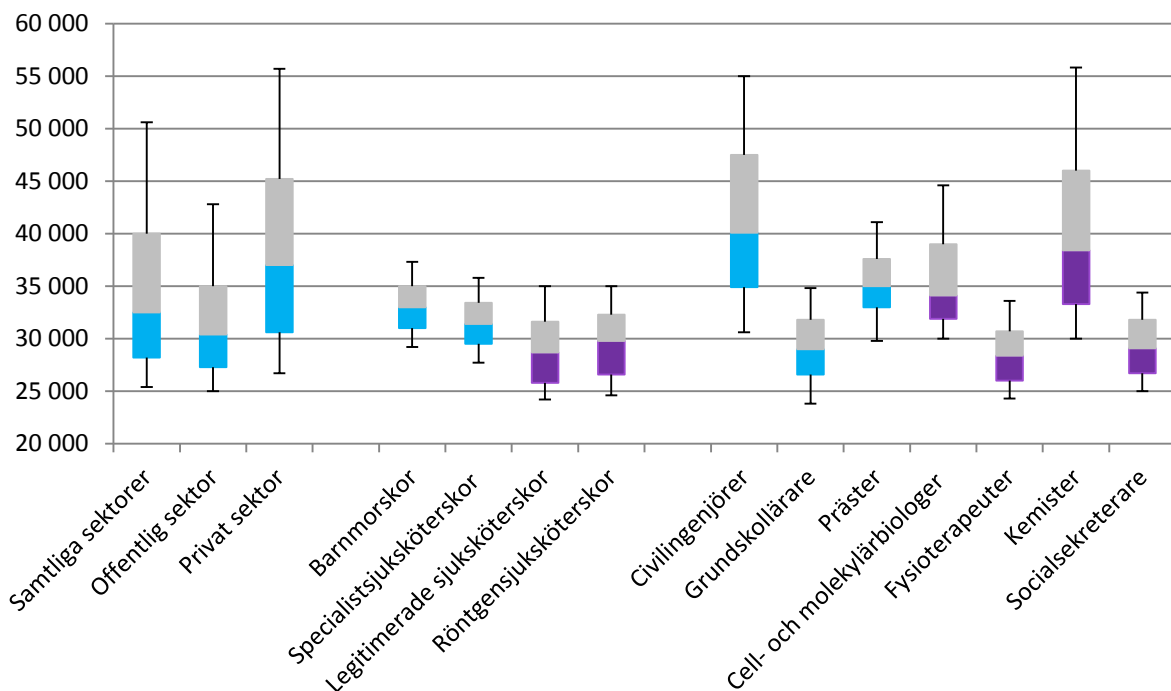
Legitimerade sjuksköterskor och röntgensjuksköterskor har 29 400 kronor respektive 29 800 kronor i medellön. Högst medellön bland referensyrkena har kemister med 41 200 kronor och

näst högst medellön har cell- och molekylärbiologer med 35 900 kronor. Lägst medellön av de utvalda referensyrkena har fysioterapeuter och socialsekreterare med 28 700 kronor respektive 29 500 kronor.

3.2 Lönespridning och lönespridningskvot för yrken med krav på fördjupad högskolekompetens

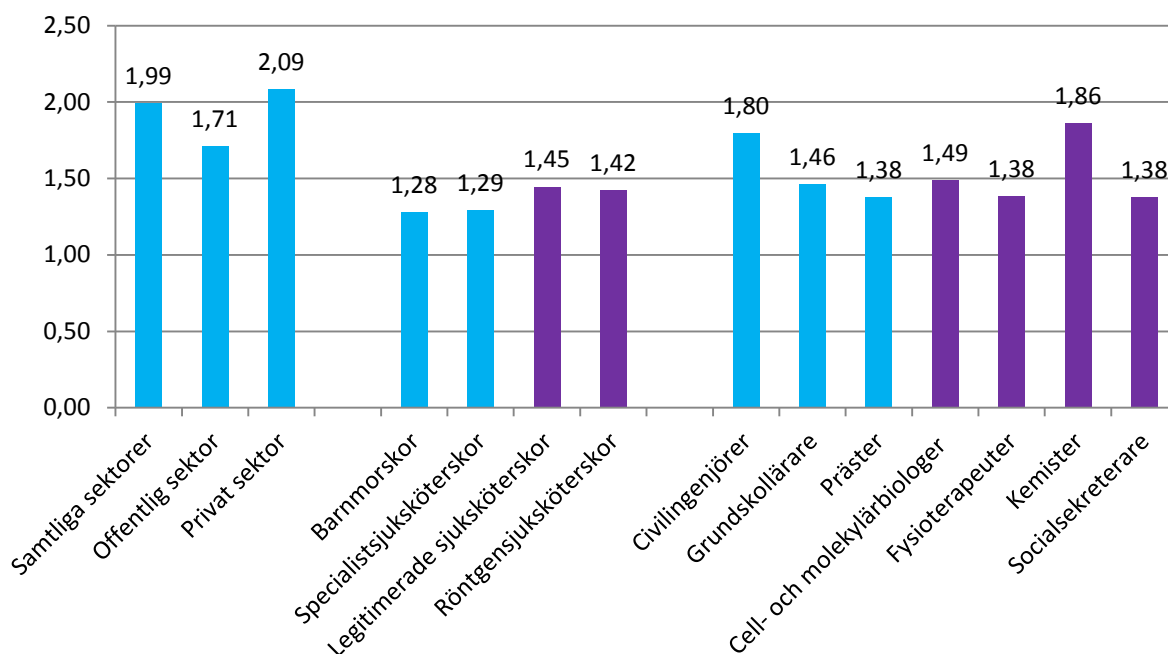
I kapitlet redovisas lönespridning för yrken med krav på fördjupad högskolekompetens. Vårdförbundets yrkesgrupper jämförs med andra utvalda yrken som tillhör denna kategori samt med totalen.

Diagram 2. Lönespridning för yrken med krav på fördjupad högskolekompetens

Längst till vänster i diagram 2 visas lönespridning för totalen, vilket innebär alla yrken som kräver fördjupad högskolekompetens, samt totalen uppdelad på offentlig och privat sektor. Lönespridning för Vårdförbundets yrkesgrupper syns i mittengrupperingen och högergrupperingen illustrerar lönespridningen för utvalda referensyrken. De ljusa blåfärgade boxplottarna har generellt längre utbildningslängd än de mörka lilafärgade staplarna, men de tillhör samma yrkesområde.

Diagram 3. Lönespridningskvot för yrken med krav på fördjupad högskolekompetens

Ovanstående diagram illustrerar lönespridningskvoten P90/P10 som är framräknad för de yrken som ingår i diagram 2. Se metodavsnitt i kapitel 2.4.3 för beskrivning av lönespridningskvot. Diagrammet visar att lönespridningen är lägst för Vårdförbundets yrkesgrupper. De ljusa blåfärgade boxplottarna har generellt längre utbildningslängd än de mörka lilafärgade staplarna, men de tillhör samma yrkesområde.

Högst lönespridning finns i referensyrkena civilingenjörer samt kemister. Dessa två yrken har lönespridning på 80 procent respektive 86 procent vilket innebär att möjligheten till löneutveckling är minst 80 procent.

3.2.1 Lönespridning och lönespridningskvot för barnmorskor

Barnmorskor har en medianlön på 33 000 kronor och 80 procent av lönerna ligger mellan 29 200 kronor (P10) och 37 300 kronor (P90), se diagram 2. Lönespridningen mellan P10 och P90 mätt som en kvot mellan dessa är 1,28, se diagram 3 ovan. Det innebär att den tiondel av barnmorskorna som har högst lön har minst 28 procent högre lön än den tiondel som har lägst lön.

3.2.2 Lönespridning och lönespridningskvot för specialistsjuksköterskor

Specialistsjuksköterskor har en medianlön på 31 400 kronor och 80 procent av lönerna ligger mellan 27 700 kronor (P10) och 35 800 kronor (P90). Lönespridningen mellan P10 och P90 mätt som en kvot mellan dessa är 1,29. Det innebär att den tiondel av specialistsjuksköterskor som har högst lön har minst 29 procent högre lön än den tiondel som har lägst lön.

3.2.3 Lönespridning och lönespridningskvot för legitimerade sjuksköterskor

Legitimerade sjuksköterskor har en större lönespridning än barnmorskor och specialistsjuksköterskor eftersom det är en större grupp med större åldersspridning och lägre lägstanivå på lönerna. Den lägre percentilen P10 är 24 200 kronor och den högre percentilen P90 är 35 000 kronor. Lönespridningskvoten är 1,45. Det innebär att möjligheten till

löneutveckling för legitimerade sjuksköterskor är 45 procent. Medianen hamnar på 28 700 kronor.

Lönespridningskvoten för totala gruppen sjuksköterskor, det vill säga både legitimerade sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor är 1,41. Löneutvecklingen skiljer sig marginellt när man jämför gruppen med både legitimerade sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor, med löneutvecklingen för en legitimerad sjuksköterska som inte gör karriär som specialistsjuksköterska. För vidare analys om totala gruppen sjuksköterskor, se kapitel 5.

3.2.4 Lönespridning och lönespridningskvot för röntgensjuksköterskor

Röntgensjuksköterskor har en medianlön på 29 800 kronor. 80 procent av lönerna ligger mellan 24 600 kronor (P10) och 35 000 kronor (P90). Lönespridningen mellan P10 och P90 mätt som en kvot mellan dessa är 1,42. Det innebär att den tiondel av röntgensjuksköterskorna som har högst lön har minst 42 procent högre lön än den tiondel som har lägst lön.

3.2.5 Lönespridning och lönespridningskvot för referensyrken

Lönespridningen för Vårdförbundets yrkesgrupper är betydligt mer sammanpressade än hos vissa referensyrken. Speciellt när det gäller kemister och civilingenjörer, men även jämfört med samtliga sektorer totalt och offentlig sektor totalt.

Lönespridningskvoten P90/P10 för en kemist är 1,86 vilket innebär att de högst betalda kemisterna tjänar nästan 90 procent mer än de lägst betalda. Knappt en dubblering av lönerna. Lönespridningskvoten för samtliga sektorer är 1,99. Det innebär att den tiondel som har högst lön har minst dubbelt så hög lön som den tiondel som har lägst lön, vilket visar att en lönekarriär är möjlig. En skillnad mellan samtliga sektorer och civilingenjörer är lönenivåerna. Samtliga sektorer har en medianlön på 32 500 kronor jämfört med 40 100 kronor för civilingenjörer.

Fysioterapeuter har den lägsta redovisade medianen, 28 400 kronor. Endast 10 procent av fysioterapeuterna tjänar mer än 33 600 kronor (P90) samtidigt som bland kemister tjänar 10 procent under 30 000 kronor (P10). Detta trots att båda dessa yrken har krav på fördjupad högskolekompetens.

3.3 Summering

Medellönen för Vårdförbundets yrkesgrupper tillhör de lägsta i jämförelsen, tillsammans med kvinnodominerade referensyrken i mestadels offentlig sektor. Diagram 2 ger en bild av att lönespridningen i vårdrelaterade yrken är betydligt snävare än i andra utvalda yrken. Detta visar sig genom att boxplottarna för yrken som relaterar till vård är hoppressade och de jämförande boxplottarna är utdragna, speciellt åt de högre lönerna.

Vårdrelaterade yrken är kvinnodominerade och i huvudsak i offentlig sektor. Resultaten stöder tesen om att dessa två faktorer bidrar till att lönespridningen i vårdrelaterade yrken skiljer sig från övriga yrken.

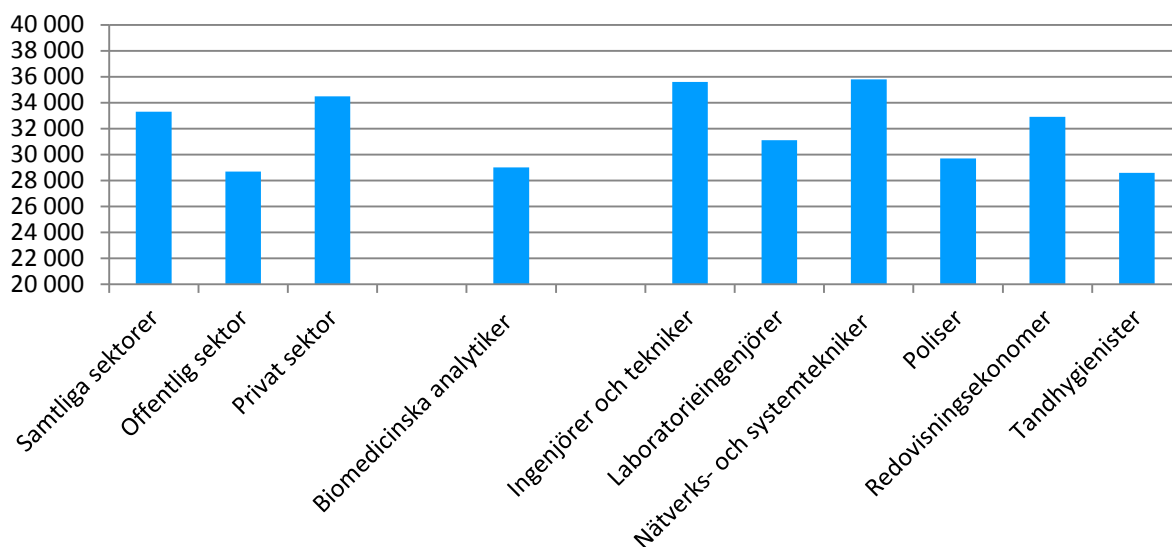
4 Medellön och lönespridning för yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande

I detta kapitel redovisas medellöner och lönespridning för biomedicinska analytiker. Se metoddel i kapitel 2.3.3 för definition. Som jämförelse har några referensyrken med liknande utbildningslängd och kvalifikationsnivå valts ut. En jämförelse görs även med samtliga yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande.

4.1 Medellön för yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande

Första delen i kapitlet redovisar medellöner för yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande.

Diagram 4. Medellön för yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande

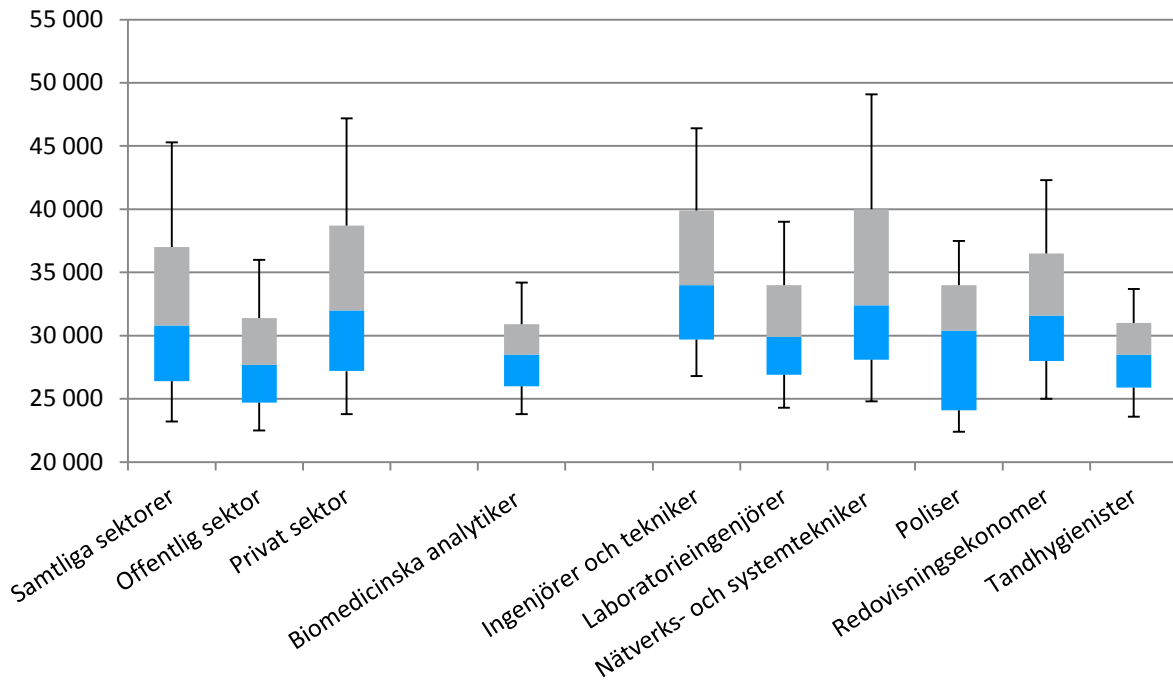
Till vänster i diagram 4 visas medellönen för totalen, det vill säga alla yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande, samt totalen uppdelad på offentlig och privat sektor. I mittengruppen redovisas Vårdförbundets yrkesgrupp biomedicinska analytiker, och till höger yrken med liknande utbildningslängd och kvalifikationsnivå som jämförelse.

Medellönen för biomedicinska analytiker är 29 000 kronor. Bland de jämförande yrkena har nätverks- och systemtekniker den högsta medellönen med 35 800 kronor. Tandhygienister har den lägsta medellönen, 28 600 kronor. Medellönen för samtliga yrken inom samtliga sektorer är 33 300 kronor.

4.2 Lönespridning och lönespridningskvot för yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande

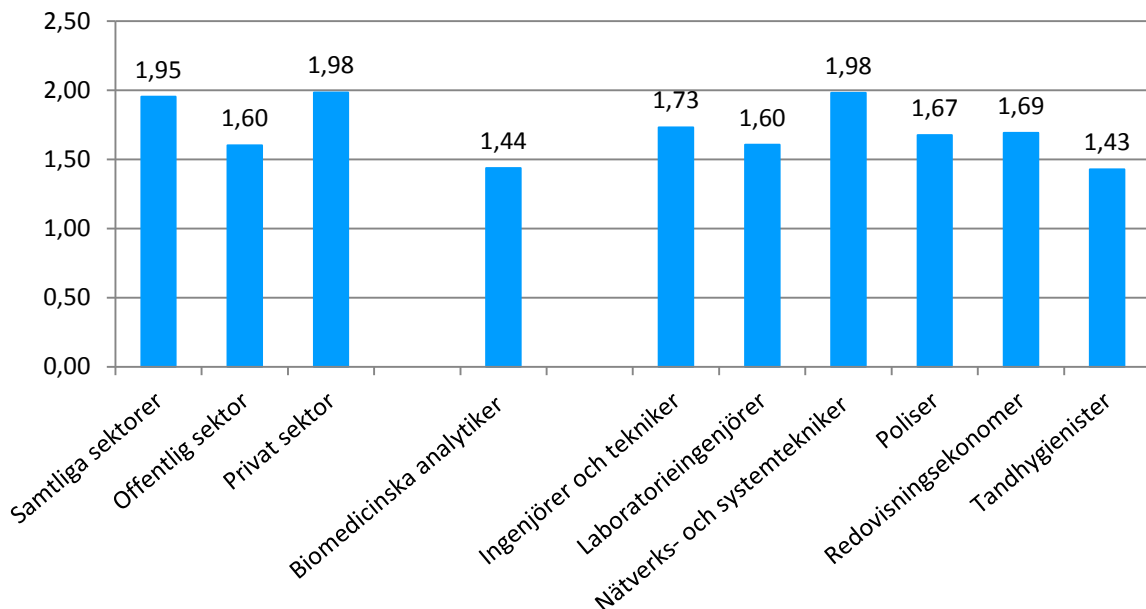
I kapitlet redovisas lönespridning för yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande. Även om genomsnittslönen är det värde man oftast talar om i lönestatistik är det viktigt att även ha information om lönespridningen. Biomedicinska analytiker jämförs med andra utvalda yrken som tillhör denna kategori samt med totalen.

Diagram 5. Månadslön för yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande

I mitten av diagram 5 visas lönespridning för biomedicinska analytiker samt yrken med liknande utbildningslängd eller motsvarande (högergrupperingen) för jämförelser. Till vänster visas lönespridning för totalen, alla yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande, samt totalen uppdelat på offentlig och privat sektor.

Diagram 6. Lönespridningskvot för yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande

Ovanstående diagram illustrerar lönespridningskvoten P90/P10 som är framräknad för de yrken som ingår i diagram 5. Se metodavsnitt i kapitel 2.4.3 för beskrivning av lönespridningskvot. Ur diagrammet kan utläsas att lönespridningen är lägst för biomedicinska analytiker och tandhygienister. Lönespridningen för dessa yrken är drygt 40 procent.

Högst lönespridning finns i referensyrket nätverks- och systemtekniker. En lönespridningskvot på 1,98 innebär att de som har högst lön har ungefär dubbelt så hög lön som de som har lägst lön.

4.2.1 Lönespridning och lönespridningskvot för biomedicinska analytiker

Som beskrivs i diagram 5 har biomedicinska analytiker 28 500 kronor i medianlön. I hela boxplotten, inklusive de streck som dras ut från boxen, rymmer 80 procent av alla löner för biomedicinska analytiker som ligger mellan 23 800 kronor (P10) och 34 200 kronor (P90). Lönespridningen mellan P10 och P90 mätt som en kvot mellan dessa är 1,44. Detta innebär att den tiondel av biomedicinska analytiker som har högst lön har minst 44 procent högre lön än den tiondel som har lägst lön.

4.2.2 Lönespridning och lönespridningskvot för referensyrken

Lönespridningen för biomedicinska analytiker är relativt lik den spridning som finns hos tandhygienister. Övriga referensyrken har en lönespridning på 60-100 procent. Skillnaderna är stora speciellt vid jämförelse med ingenjörer och tekniker samt nätverks- och systemtekniker. Medianen hos de två sistnämnda är runt 4 000 till 5 000 kronor högre än för biomedicinska analytiker och P90 är runt 12 000 till 15 000 kronor högre. Detta innebär att möjligheten att utveckla sin lön är betydligt bättre för ingenjörer och tekniker samt nätverks- och systemtekniker. Samtliga sektorer och privat sektor har en lönespridningskvot på knappt 2. Det innebär att den tiondel som har högst lön har ungefär dubbelt så hög lön som den tiondel som har lägst lön, vilket möjliggör en lönekarriär. Offentlig sektor ligger dock lägre med en lönespridningskvot på 1,60.

4.3 Summering

Diagram 5 visar att lönespridningen för biomedicinska analytiker och tandhygienister är betydligt mindre än i andra utvalda yrken. Det visas genom att boxplottarna för dessa yrken är hoppressade och de jämförande boxplottarna är utdragna, speciellt åt de högre lönerna. Biomedicinska analytiker och tandhygienister är kvinnodominerade yrken och det kan vara en faktor som påverkar att spridningen och utvecklingen ser så olika ut jämfört med de övriga yrkena.

Lönespridningskvoten för biomedicinska analytiker är 1,44 vilket är lågt i sammanhanget. Detta innebär att den tiondel av de biomedicinska analytiker som har högst lön har minst 44 procent högre lön än den tiondel som har lägst lön. Övriga presenterade referensyrken har en lönespridning på 60-100 procent. För samtliga sektorer är spridningskvoten knappt 2 vilket innebär att den tiondel med högst lön inom gruppen har ungefär dubbelt så hög lön som den tiondelen med lägst lön.

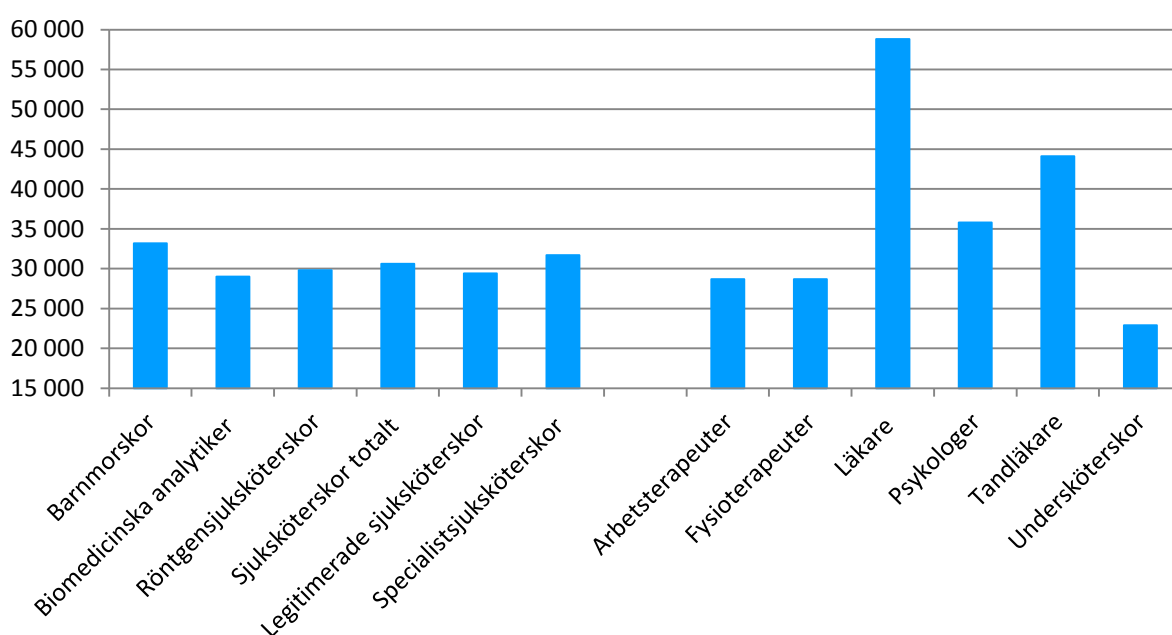
5 Medellön och lönespridning för yrken inom vården

I nedanstående kapitel redovisas medellöner och lönespridning för några utvalda yrken inom vården. De utvalda yrkena har stor spridning i utbildningslängd. I detta kapitel frångås därmed principen från de två föregående kapitlen att inom ett och samma diagram föra ihop yrken som är jämförbara i kvalifikationsnivå och utbildningslängd. Lönenivåerna är därmed inte heller jämförbara med varandra. Syftet är istället att ge en överblick över lönenivåer och lönespridning för yrken inom vården och hur dessa skiljer sig.

5.1 Medellön för yrken inom vården

Första delen i kapitlet redovisar medellöner för yrken inom vården.

Diagram 7. Medellön för yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande

Till vänster i diagrammet visas Vårdförbundets yrkesgrupper. Gruppen sjuksköterskor är uppdelad i tre kategorier. En för totala gruppen sjuksköterskor, det vill säga både legitimerade sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor. En grupp för legitimerade sjuksköterskor och en för specialistsjuksköterskor. Till höger i diagrammet visas utvalda referensyrken inom vården.

Bland Vårdförbundets yrkesgrupper är det barnmorskor som har den högsta medellönen, 33 200 kronor och biomedicinska analytiker den lägsta, 29 000 kronor. Medellönen för specialistsjuksköterskor är 31 700 kronor vilket är 2 300 kronor högre än för en legitimerad sjuksköterska. För utvalda referensyrken inom vården kan utläsas att läkare har högst medellön med 58 800 kronor. Därefter följer tandläkare och psykologer med 44 100 kronor respektive 35 800 kronor. Arbetsterapeuter och fysioterapeuters medellön ligger strax under biomedicinska analytiker. Lägst medellön har undersköterskor med 22 900 kronor.

5.2 Lönespridning och lönespridningskvot för yrken inom vården

I andra delen i kapitlet redovisas lönespridning och lönespridningskvot för yrken inom vården.

Diagram 8. Månadslön för yrken inom vården

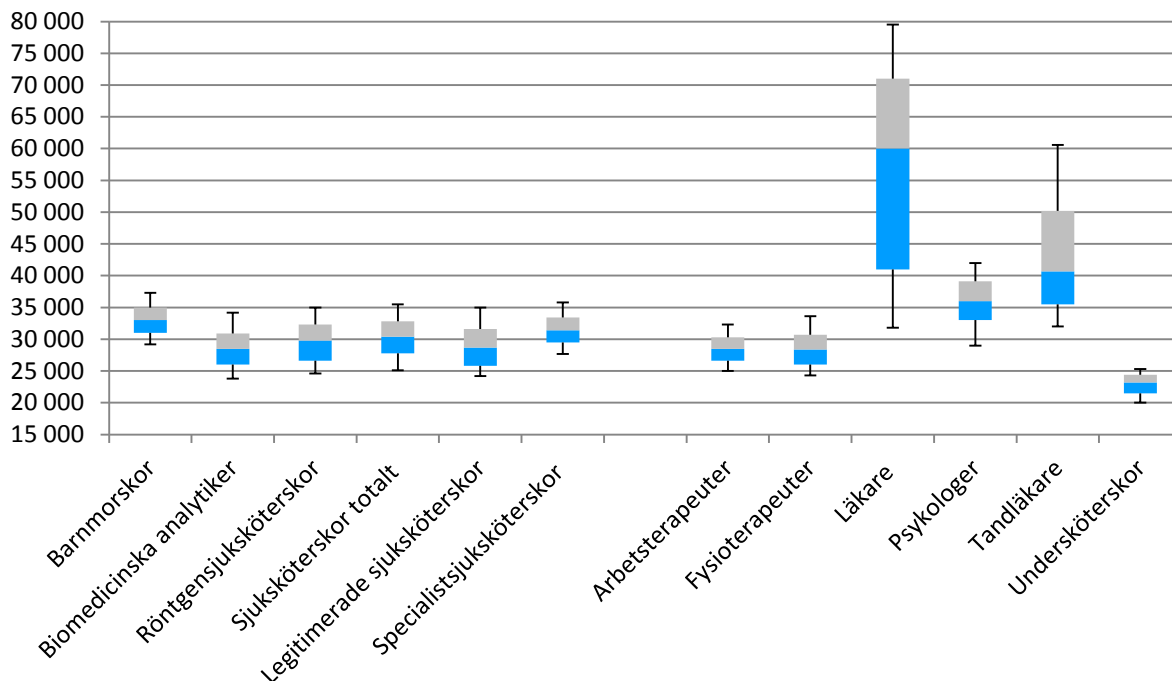
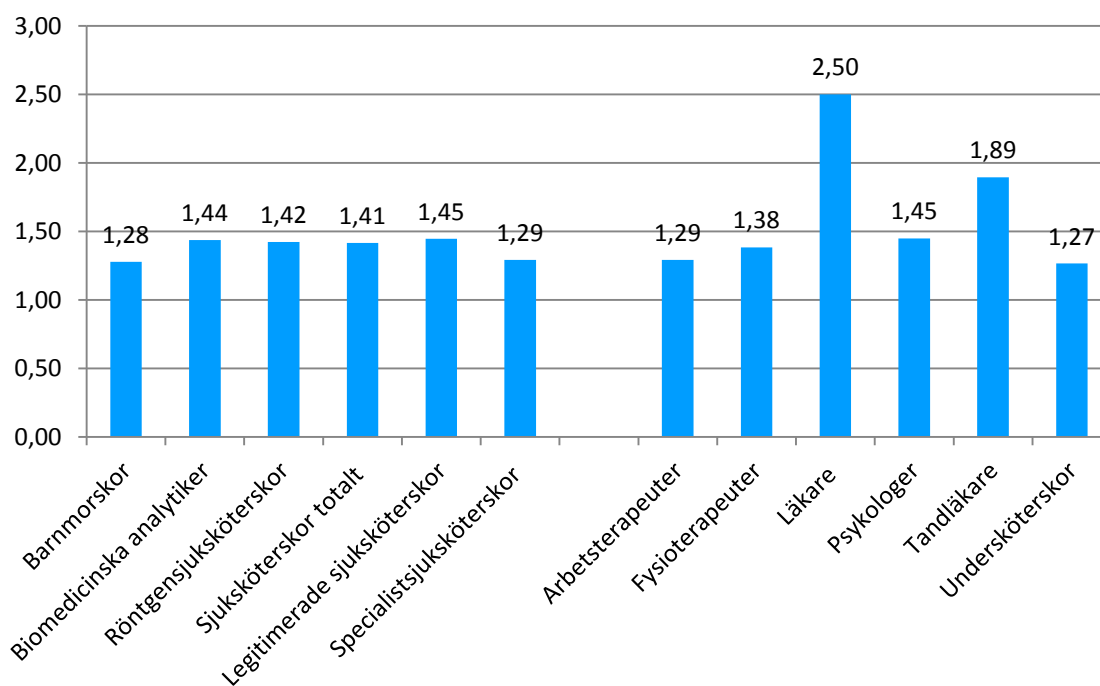

Diagram 8 visar lönespridning i form av boxplots. Vårdförbundets yrkesgrupper är till vänster i diagrammet och övriga utvalda yrken inom vården till höger. För att tydligare illustrera själva lönespridningen följer här ett diagram med lönespridningskvoten, (90:e percentilen i relation till den 10:e percentilen).

Diagram 9. Lönespridningskvot för yrken inom vården

Diagrammet ovan visar lönespridningskvoten P90/P10 som är framräknad för de yrken som ingår i diagram 8. Se metodavsnitt i kapitel 2.4.3 för beskrivning av lönespridningskvot. Ur diagrammet kan utläsas att lönespridningen är som lägst för Vårdförbundets yrkesgrupper samt för arbetsterapeuter, psykologer, fysioterapeuter och undersköterskor.

Högst lönespridning har läkare och tandläkare. Dessa två yrken har lönespridning på 150 procent respektive 89 procent. Det innebär att för läkare finns det möjlighet att mer än fördubbla lönen under yrkeslivet och för tandläkare finns möjlighet att i stort sett fördubbla lönen.

5.2.1 Lönespridning och lönespridningskvot för Vårdförbundets yrkesgrupper

Som visas i diagram 8 så har samtliga av Vårdförbundets yrkesgrupper en sammanpressad lönespridning. Lägst lönespridning har barnmorskor och specialistsjuksköterskor vilket kan förklaras av att dessa yrkesgrupper tidigare arbetat som legitimerad sjuksköterska innan de gick vidare i sin karriär. Lönespridningskvoten, som illustreras i diagram 9, för dessa båda grupper är 1,28 respektive 1,29. Lönespridningskvoten för totala gruppen sjuksköterskor, det vill säga både legitimerade sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor, är 1,41. För flertalet av Vårdförbundets yrkesgrupper är lönespridningskvoten drygt 1,40 vilket innebär att den tiondel inom gruppen som har högst lön har minst 40 procent högre lön än den tiondel som har lägst lön. Högst lönespridning har legitimerade sjuksköterskor med en lönespridningskvot på 1,45. Lönespridningen i kronor för denna grupp är 10 800 kronor och går från 24 200 kronor (P10) till 35 000 kronor (P90).

5.2.2 Lönespridning och lönespridningskvot för övriga yrken inom vården

I diagram 8 kan utläsas att undersköterskor, arbetsterapeuter, sjukgymnaster och psykologer i likhet med Vårdförbundets yrkesgrupper har en sammanpressad lönespridning. Lönespridningen för psykologer är dock något större än för Vårdförbundets yrkesgrupper och rör sig mellan 29 000 kronor (P10) och 42 000 kronor (P90), vilket ger en lönespridning på 13 000 kronor. Den lägre percentilen hos psykologer P10 ligger i nivå med medianlönerna för Vårdförbundets yrkesgrupper. Störst lönespridning har läkare och därefter tandläkare. Den lägre percentilen P10 för läkare är 31 800 kronor och den högre percentilen P90 är 79 500 kronor. Lönespridningskvoten för läkare är 2,50. Det innebär att för läkare finns det möjlighet att mer än fördubbla sin lön under sin yrkeskarriär. Lönespridningskvoten för tandläkare är 1,89 och för övriga utvalda yrken inom vården är kvoten mellan 1,27 och 1,45.

5.3 Summering

Diagram 8 ger en bild av att lönespridningen för utvalda yrken inom vården är sammanpressad, förutom för läkare och tandläkare. Det visar sig genom att boxplottarna för dessa yrken är hoppessade jämfört med boxplottarna för läkare och tandläkare. Det innebär att de två sistnämnda yrkena har helt andra möjligheter till lönekarriär än utvalda yrken inom vården. Gruppen läkare har möjlighet att mer än fördubbla sin lön under sin karriär och tandläkare att i stort sett fördubbla sin lön. För Vårdförbundets yrkesgrupper finns det däremot enbart möjlighet att öka lönen med runt 40 procent. Den tiondel av läkarna som har lägst lön har en lön på 31 800 kronor eller lägre. Flertalet av dessa läkare är nya i yrket och är i början av sin lönekarriär. De bäst betalda specialistsjuksköterskorna (P90) har 4 000 kronor högre lön än den tiondel av läkarna som är sämst betalda.

6 En jämförelse av lönespridning mellan Vårdförbundets yrkesgrupper

I detta kapitel presenteras lönespridning för Vårdförbundets yrkesgrupper. Yrkesgrupperna är från olika yrkesområden med olika krav på högskolekompetens.

6.1 Lönespridning för Vårdförbundets yrkesgrupper

Nedan beskrivs lönespridning för barnmorskor, röntgensjuksköterskor, biomedicinska analytiker, legitimerade sjuksköterskor, sjuksköterskor totalt (legitimerade sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor), specialistsjuksköterskor samt olika grupper av specialistsjuksköterskor.

Diagram 10. Lönespridning för Vårdförbundets yrken

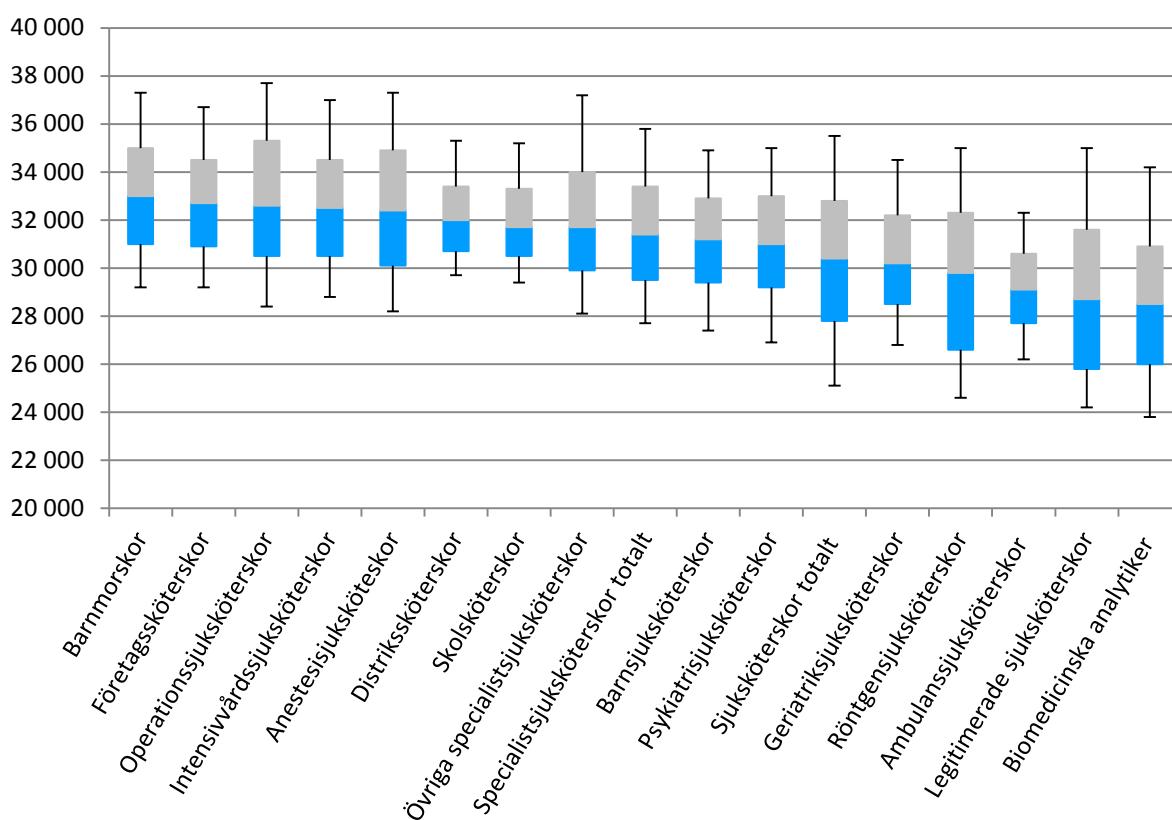

Diagram 10 är sorterat i fallande ordning efter medianlön. Högst medianlön har barnmorskor med 33 000 kronor. Den specialistsjuksköterskegrupp som har högst medianlön är företagssköterskor med 32 700 kronor. Gruppen sjuksköterskor totalt innehåller både legitimerade sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor och därmed hela karriärstegen. Medianlönen för totalgruppen är 30 400 kronor och lönespridningskvoten är 1,41, vilket grovt betyder en löneutveckling på 41 procent. Lägst medianlön har biomedicinska analytiker och legitimerade sjuksköterskor på 28 500 kronor respektive 28 700 kronor. Dessa två grupper har den största lönespridningen och lönekvoter på 1,44 respektive 1,45.

Den 10:e percentilen, lönenivån för de tio procent som tjänar minst i respektive yrke, är generellt högre hos yrken med längre utbildning. De högsta P90 finns hos operationssjuksköterskor med 37 700 kronor, barnmorskor och anestesisjuksköterskor med

37 300 kronor. Det finns exempel på högre P90 hos yrken med kortare utbildningslängd än hos yrken med specialisering, till exempel röntgensjuksköterskor som har högre P90 än både ambulanssjuksköterskor och barnsjuksköterskor.

6.2 Summering

En sammanfattande analys av skillnaderna i lönespridning mellan Vårdförbundets yrkesgrupper visar att yrken med längre utbildning i stort har en högre lägsta lön än grupperna med kortare utbildningslängd. Detta är troligtvis en följd av att yrkesarbetande i grupperna med längre studietid är något äldre och kommit igång med lönekarriären.

De högsta övre percentilgränserna finns hos operationssjuksköterskor, barnmorskor och anestesijuksköterskor. Röntgensjuksköterskor och legitimerade sjuksköterskor har lika hög eller högre högsta percentilnivå än vissa yrken som kräver specialistutbildning, exempelvis ambulanssjuksköterska och psykiatrisjuksköterska.

7 Livslön

I detta kapitel följer redovisning av sammantagen lön under ett yrkesliv. Den sammantagna lönen benämns i rapporten som livslön. I diagrammen illustreras livslönen som en ackumulerad medellön per ålder omräknat till årslön för 25 åringar upp till 65 åringar.

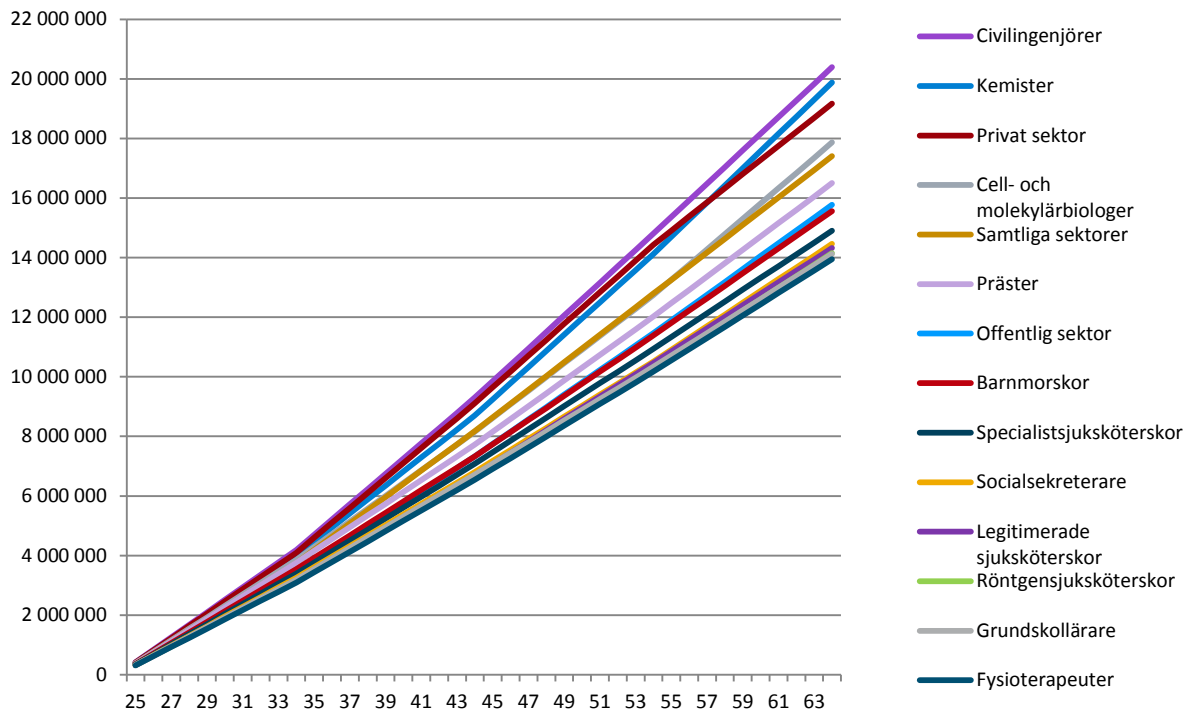
De två första avsnitten i kapitlet redovisar livslön för yrken med liknande utbildningslängd och kvalifikationsnivå. Syftet är att kunna jämföra livslön för Vårdförbundets yrkesgrupper med referensyrken. I avsnitt tre illustreras livslönen för yrken inom vården. Här frångås principen att göra jämförelse med liknande yrken. Syftet är snarare att få en överblick över löneläget för olika yrken inom vården.

I sista avsnitten i kapitlet redovisas rimlig livslön för Vårdförbundets yrkesgrupper. Idén om rimlig livslön bygger på hur livslönen för Vårdförbundets yrkesgrupper skulle se ut om det fanns bättre möjligheter till löneutveckling. För att uppnå en rimlig livslön i likhet med totala genomsnittet för andra yrken med liknande kvalifikationsnivå krävs att Vårdförbundets yrkesgrupper har en lönespridning där de högst betalda tjänar dubbelt så mycket som de lägst betalda. I kapitel 5 visades att lönespridningskvoten för Vårdförbundets yrkesgrupper i dagsläget är runt 1,4 när kvoten borde vara runt 2.

7.1 Livslön för yrken med krav på fördjupad högskolekompetens

I följande kapitel visas livslön för yrken med krav på fördjupad högskolekompetens. Då valda yrken är klassade enligt liknande utbildningslängd och kvalifikationsnivå är syftet att jämföra lön mellan olika yrken. I detta yrkesområde finns barnmorskor, sjuksköterskor och röntgensjuksköterskor som jämförs med referensyrken. Förklaringen bredvid diagrammet följer samma ordning som linjerna i diagrammet och är sorterade från högsta till lägsta livslön.

Diagram 11. Livslön för yrken med krav på fördjupad högskolekompetens

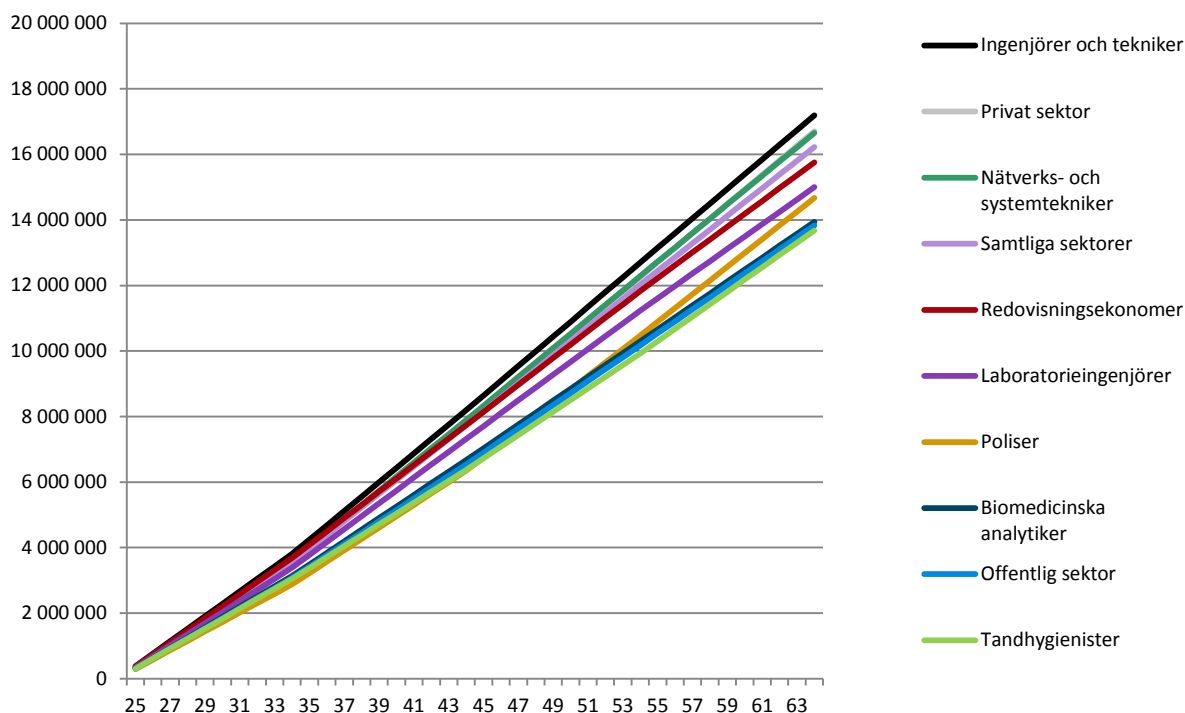
Spannet mellan högst och lägst, för den ackumulerade lönen vid 65 års ålder, är 6,5 miljoner kronor. Högst summerad livslön av valda yrken i diagrammet har civilingenjörer med 20,4 miljoner kronor och lägst har fysioterapeuter med 13,9 miljoner kronor. Av Vårdförbundets yrkesgrupper som finns representerade i diagrammet har barnmorskor högst ackumulerade lön vid 65 års ålder och röntgensjuksköterskor lägst, 15,6 respektive 14,1 miljoner kronor. Livslönen för specialistsjuksköterskor och legitimerade sjuksköterskor är 14,9 respektive 14,3 miljoner kronor. Att utbilda sig till specialistsjuksköterska ger således enbart 600 000 kronor mer i bruttolön under hela yrkeslivet. Vårdförbundets yrkesgrupper ligger samlade i den lägre sektionen av linjerna med socialsekreterare, grundskollärare och fysioterapeuter. Samtliga av dessa yrkesgrupper är kvinnodominerade och förekommer i huvudsak i offentlig sektor.

Livslönen för samtliga yrken i samtliga sektorer med krav på fördjupad högskolekompetens är 17,4 miljoner kronor och inom offentlig sektor 15,8 miljoner kronor. Vårdförbundets yrkesgrupper har en livslön som ligger under dessa genomsnitt. Vid jämförelse mellan civilingenjörer och barnmorskor tjänar civilingenjörer sammantaget under hela arbetslivet drygt 30 procent mer än barnmorskor. Visserligen kan en civilingenjör utbildning vara ett halvår längre än barnmorskornas utbildning, men skillnaden i tid lagd på utbildning står inte i proportion till skillnaden i bruttolön under ett yrkesliv. Diagram 11 finns även som bilaga i förstorad version.

7.2 Livslön för yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande

I följande kapitel visas livslön för yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande. Syftet är att jämföra livslön mellan yrken i detta yrkesområde. I yrkesområdet finns biomedicinska analytiker samt utvalda referensyrken. Förklaringen bredvid diagrammet följer samma ordning som linjerna i diagrammet och är sorterade från högsta till lägsta livslön.

Diagram 12. Livslön för yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande

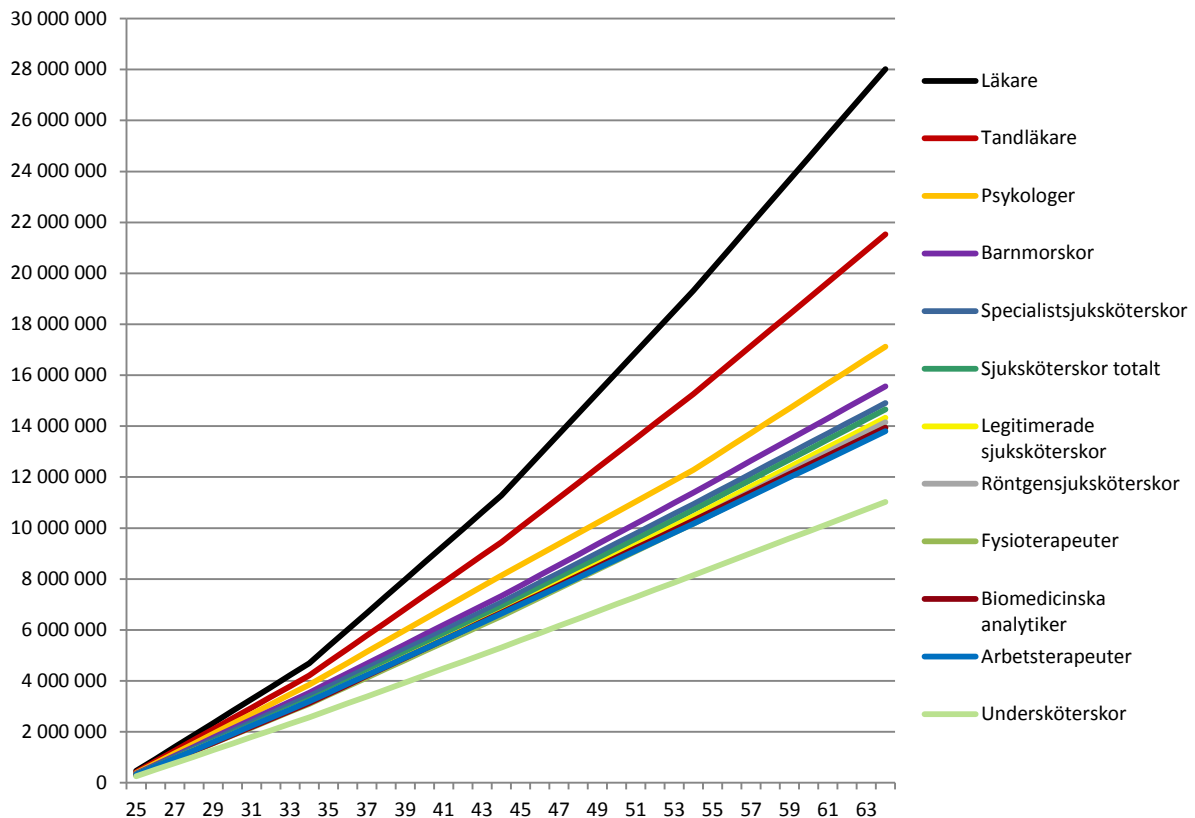
Biomedicinska analytikers ackumulerade lön vid 65 års ålder är 13,9 miljoner kronor, i stort sett samma som totalsiffran för offentlig sektor och marginellt högre än för tandhygienister. Högst ackumulerad lön har ingenjörer och tekniker med 17,2 miljoner kronor. Samtliga yrken inom privat sektor och nätverks- och systemtekniker ligger också i det högre spannet. Arbete inom de mer tekniska yrkena ingenjör och tekniker ger drygt 20 procent högre livslön vid 65 års ålder än arbete som biomedicinsk analytiker. Livslönen för samtliga yrken i samtliga sektorer med krav på högskolekompetens eller motsvarande är 16,2 miljoner kronor. Diagram 12 finns även som bilaga i förstora version.

7.3 Livslön för yrken inom vården

I följande kapitel visas livslön för några utvalda yrken inom vården. I kapitlet skiljer sig både utbildningslängd och kvalifikationsnivå mellan utvalda yrken. Bland Vårdförbundets yrkesgrupper studerar barnmorskor 4,5 år, specialistsjuksköterskor minst 4 år och legitimerade sjuksköterskor, röntgensjuksköterskor och biomedicinska analytiker 3 år på universitet eller högskola. Exempelvis studerar läkare 5,5 år på universitetet. För att få en läkarlegitimation krävs utöver universitetsstudierna allmäntjänstgöring under minst 18 månader. Efter legitimation vidareutbildar sig flertalet till specialistläkare vilket tar cirka fem år. En psykolog studerar 5 år på universitet och har därefter 1 års praktisk tjänstgöring. Möjlighet till specialistutbildning finns också. För att arbeta som undersköterska finns idag ingen självklar utbildning men en del har läst vård- och omsorgsprogrammet på gymnasienivå.

I kapitlet frångås därmed principen från de två föregående kapitlen att inom ett och samma diagram föra ihop yrkesgrupper som är liknande i kvalifikationsnivå och utbildningslängd. Livslönerna är därmed inte heller jämförbara med varandra. Syftet är istället att ge en överblick över hur de olika yrkena inom vården skiljer sig åt i livslön.

Diagram 13. Livslön för yrken inom vården

Den högst redovisade ackumulerade lönen vid 65 års ålder har läkare med 28 miljoner kronor och lägst har undersköterskor med 11 miljoner kronor. Bland Vårdförbundets yrkesgrupper har barnmorskor och specialistsjuksköterskor längst utbildning. De har vid 65 års ålder en livslön på 15,6 respektive 14,9 miljoner kronor. Livslönen för totala gruppen sjuksköterskor, det vill säga både legitimerade sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor är 14,7 och för legitimerade sjuksköterskor 14,3 miljoner kronor. Röntgensjuksköterskor och biomedicinska analytiker har en livslön på cirka 14 miljoner kronor. Cirka 14 miljoner kronor i livslön har även arbetsterapeuter och fysioterapeuter. Psykologer har vid 65 års ålder en livslön på 17,1 miljoner kronor.

Jämför man totala gruppen sjuksköterskor med läkare så tjänar läkare 13,3 miljoner mer i bruttolön under ett yrkesliv. Omräknat till procent innebär det att läkare under yrkeslivet tjänar 90 procent mer än gruppen sjuksköterskor. Diagram 13 finns även som bilaga i förstora version.

7.4 Rimlig livslön för Vårdförbundets yrkesgrupper

I kapitlet redovisas rimlig livslön för Vårdförbundets yrkesgrupper jämfört med befintlig livslön. Varje yrkesgrupp redovisas separat tillsammans med jämförelseyrkena läkare och undersköterskor, som alla är vårddyken och som ofta arbetar tillsammans.

7.4.1 Rimlig livslön för barnmorskor

I kapitlet redovisas rimlig livslön för barnmorskor jämfört med befintlig livslön för barnmorskor och livslön för referensyrkena läkare och undersköterskor.

Diagram 14. Rimlig livslön för barnmorskor

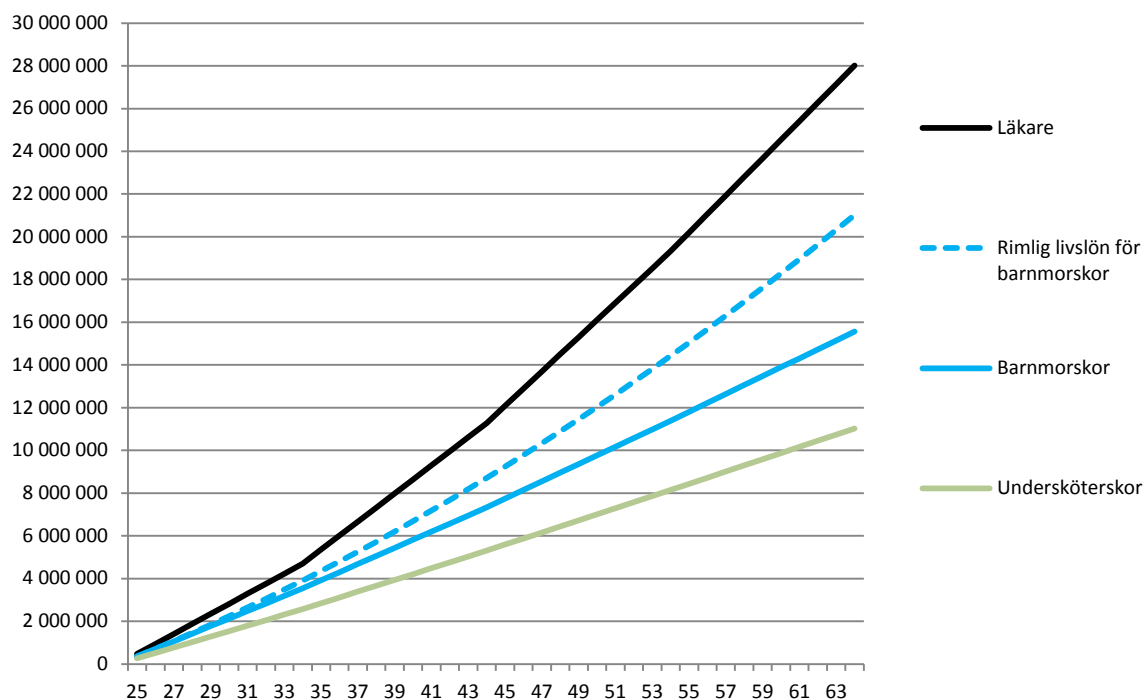

Diagram 14 visar ackumulerad månadslön för barnmorskor utifrån att en fördubbling av lönen är möjlig under yrkeskarriären. Vid 65 års ålder är livslönen 21 miljoner kronor enligt denna modell. Detta är likt livslönen för civilingenjörer och något mer än livslönen för samtliga sektorer med krav på fördjupad högskolekompetens, se diagram 11. För barnmorskor innebär detta en skillnad på 5,4 miljoner kronor mot nuvarande livslön, vilket motsvarar 35 procent. Utan dubblingen hamnar livslönen på 15,6 miljoner kronor.

Läkare och undersköterskor är med i diagrammet som referensyrken. Läkare har en livslön på 28 miljoner kronor vilket är cirka 12 miljoner kronor mer i livslön än barnmorskor. Även med en livslön framräknad enligt beskriven modell får barnmorskor 7 miljoner kronor lägre livslön än läkare. Undersköterskor har 11 miljoner kronor i livslön, vilket innebär 4,5 miljoner kronor lägre i befintlig livslön än barnmorskor.

7.4.2 Rimlig livslön för biomedicinska analytiker

I kapitlet redovisas rimlig livslön för biomedicinska analytiker jämfört med befintlig livslön för biomedicinska analytiker och livslön för referensyrkena läkare och undersköterskor.

Diagram 15. Rimlig livslön för biomedicinska analytiker

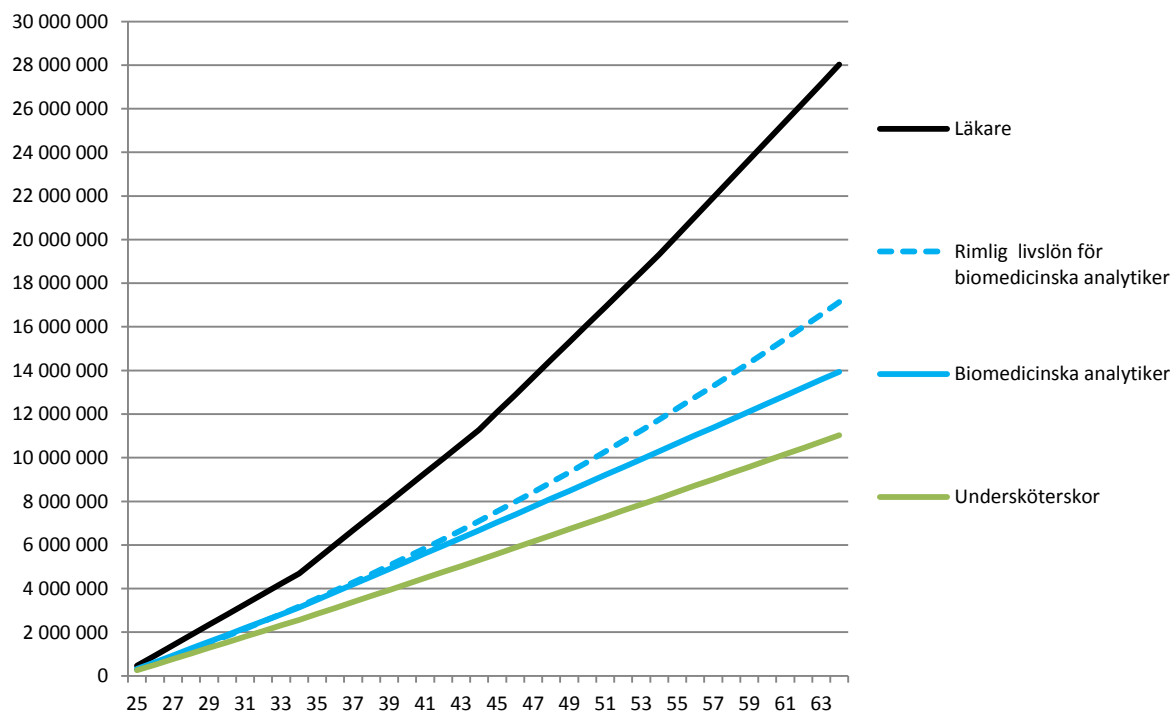

Diagram 15 visar ackumulerad månadslön för biomedicinska analytiker utifrån att en fördubbling av lönen är möjlig under yrkeskarriären. Vid 65 års ålder är livslönen 17,1 miljoner kronor enligt denna modell. Detta stämmer överens med livslönen för samtliga sektorer med krav på högskolekompetens eller motsvarande, se diagram 12. För biomedicinska analytiker innebär detta en skillnad på 3,2 miljoner kronor mot nuvarande livslön, vilket motsvarar 23 procent. Utan dubblingen hamnar livslönen på 13,9 miljoner kronor.

Läkare och undersköterskor är med i diagrammet som referensyrken. Läkare har en livslön på 28 miljoner kronor vilket är mer än 14 miljoner kronor mer i livslön än biomedicinska analytiker. Även med en livslön framräknad enligt beskriven modell får biomedicinska analytiker knappt 11 miljoner kronor lägre livslön än läkare. Undersköterskor har 11 miljoner kronor i livslön, vilket innebär 2,9 miljoner kronor lägre i befintlig livslön än biomedicinska analytiker.

7.4.3 Rimlig livslön för röntgensjuksköterskor

I kapitlet redovisas rimlig livslön för röntgensjuksköterskor jämfört med befintlig livslön för röntgensjuksköterskor och livslön för referensyrkena läkare och undersköterskor.

Diagram 16. Rimlig livslön för röntgensjuksköterskor

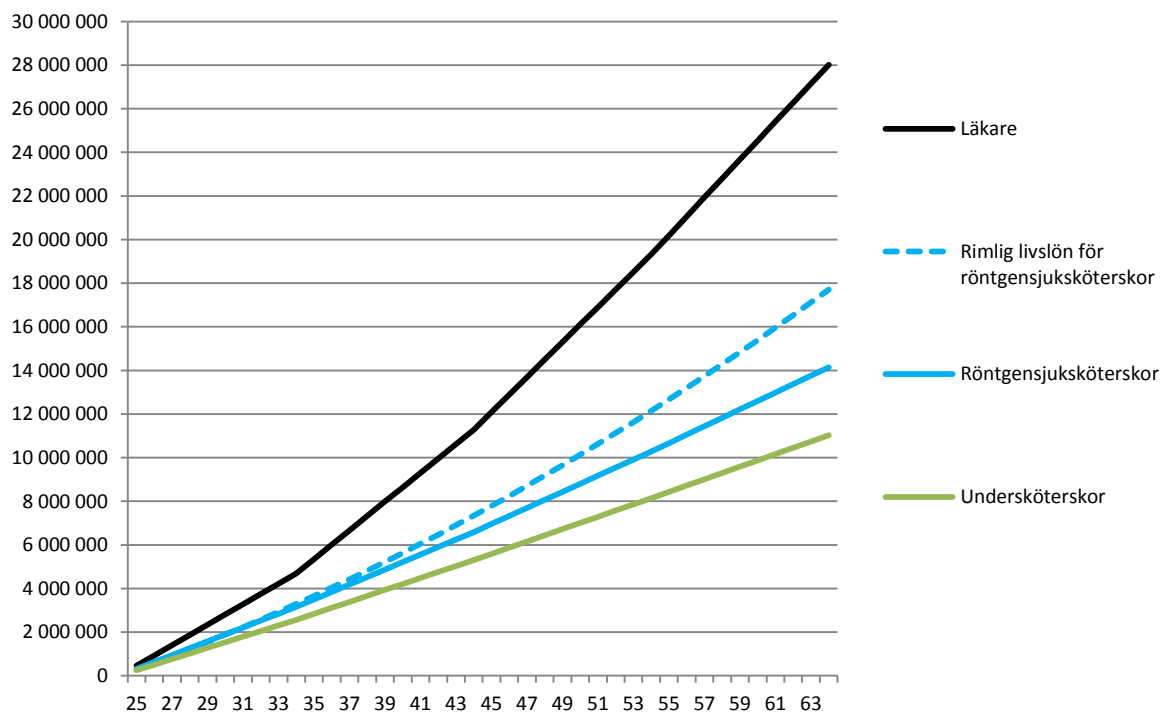

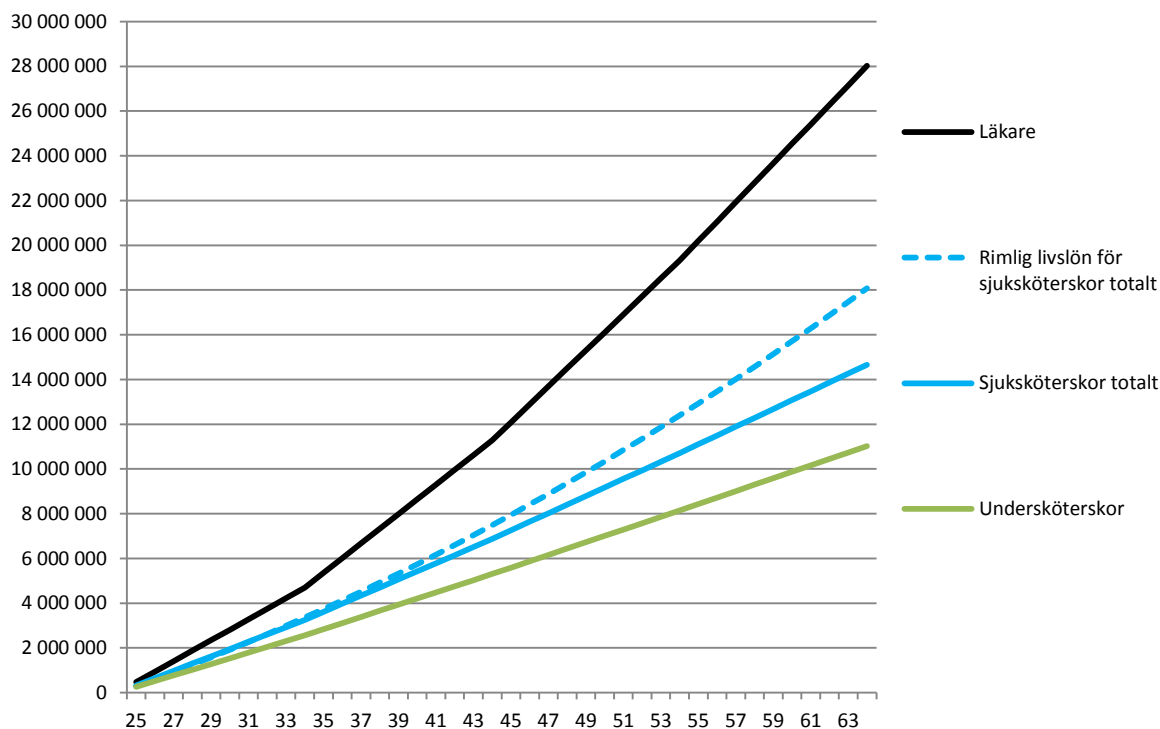
Diagram 16 visar ackumulerad månadslön för röntgensjuksköterskor utifrån att en fördubbling av lönen är möjlig under yrkeskarriären. Vid 65 års ålder är livslönen 17,7 miljoner kronor enligt denna modell. Detta stämmer väl överens med livslönen för samtliga sektorer med krav på fördjupad högskolekompetens, se diagram 11. För röntgensjuksköterskor innebär detta en skillnad på 3,6 miljoner kronor mot nuvarande livslön, vilket motsvarar 26 procent. Utan dubblingen hamnar livslönen på 14,1 miljoner kronor.

Läkare och undersköterskor är med i diagrammet som referensyrken. Läkare har en livslön på 28 miljoner kronor vilket är nästan 14 miljoner kronor mer i livslön än röntgensjuksköterskor. Även med en livslön framräknad enligt beskriven modell får röntgensjuksköterskor cirka 10,3 miljoner kronor lägre livslön än läkare. Undersköterskor har 11 miljoner kronor i livslön, vilket innebär 3,1 miljoner kronor lägre i befintlig livslön än röntgensjuksköterskor.

7.4.4 Rimlig livslön för gruppen sjuksköterskor totalt

I kapitlet redovisas rimlig livslön för gruppen sjuksköterskor totalt jämfört med befintlig livslön för samma grupp samt livslön för referensyrkena läkare och undersköterskor. Sjuksköterskor totalt innehåller både legitimerade sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor.

Diagram 17. Rimlig livslön för gruppen sjuksköterskor totalt

Diagrammet ovan visar ackumulerad månadslön för sjuksköterskor totalt utifrån att en fördubbling av lönen är möjlig under yrkeskarriären. Vid 65 års ålder är livslönen 18,1 miljoner kronor enligt denna modell. Detta stämmer överens med livslönen för samtliga sektorer med krav på fördjupad högskolekompetens, se diagram 11. För totala gruppen sjuksköterskor innebär detta en skillnad på 3,4 miljoner kronor mot nuvarande livslön, vilket motsvarar 23 procent. Utan dubblingen hamnar livslönen på 14,7 miljoner kronor.

Läkare och undersköterskor är med i diagrammet som referensyrken. Läkare har en livslön på 28 miljoner kronor vilket är 13,4 miljoner kronor mer i livslön än för sjuksköterskegruppen. Även med en livslön framräknad enligt beskriven modell får sjuksköterskor 9,9 miljoner kronor lägre livslön än läkare. Undersköterskor har 11 miljoner kronor i livslön, vilket innebär 3,6 miljoner kronor lägre i befintlig livslön än totalgruppen sjuksköterskor.

7.5 Summering

När det gäller livslön för yrken med krav på fördjupad högskolekompetens återfinns Vårdförbundets yrkesgrupper barnmorskor, sjuksköterskor och röntgensjuksköterskor tillsammans med andra kvinnodominerade yrken i offentlig sektor i diagrammets nedre spann. Högst livslön har civilingenjörer på drygt 20 miljoner kronor. Livslönen för samtliga yrken med krav på fördjupad högskolekompetens inom samtliga sektorer är 17,4 miljoner kronor. Av Vårdförbundets yrkesgrupper har barnmorskor högst livslön och röntgensjuksköterskor lägst, 15,6 respektive 14,1 miljoner kronor. Att arbeta som specialistsjuksköterska ger enbart

600 000 kronor mer i bruttolön under hela yrkeslivet jämfört med att arbeta som legitimerad sjuksköterska.

Bland utvalda yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande är det ingenjörer och tekniker som har den högsta livslönen, 17,2 miljoner kronor. Biomedicinska analytiker har en livslön på 13,9 miljoner kronor vilket är lägre än livslönen för samtliga yrken inom samtliga sektorer med krav på högskolekompetens eller motsvarande som är 16,2 miljoner kronor.

I avsnittet som redovisar livslön för yrken inom vården är det läkare som har den högsta livslönen och undersköterskor den lägsta, 28 respektive 11 miljoner kronor. Vårdförbundets yrkesgrupper har en livslön mellan 13,9 och 15,6 miljoner kronor, där biomedicinska analytiker är de som har lägst och barnmorskor högst. Jämför man totala gruppen sjuksköterskor, det vill säga både legitimerade sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor, med läkare så tjänar läkare 13,3 miljoner mer i bruttolön under ett yrkesliv. Omräknat till procent innebär det att läkare under yrkeslivet tjänar 90 procent mer än gruppen sjuksköterskor.

För att nå upp till rimlig livslönenivå för Vårdförbundets fyra yrkesgrupper skulle det innebära runt 30 procent mer i lön under yrkeslivet. Diagram 17 visar ackumulerad månadslön för totala gruppen sjuksköterskor (legitimerade sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor) utifrån att en fördubbling av lönen är möjlig under yrkeskarriären. Vid 65 års ålder är livslönen 18,1 miljoner kronor enligt denna modell. För totala gruppen sjuksköterskor innebär detta en skillnad på 3,4 miljoner kronor mot nuvarande livslön, vilket motsvarar 23 procent. Utan dubblingen hamnar livslönen på 14,7 miljoner kronor. Framräknad rimlig livslön för totala gruppen sjuksköterskor stämmer väl överens med livslönen för samtliga sektorer med krav på fördjupad högskolekompetens som är 17,4 miljoner kronor.

Läkare och undersköterskor är med som referensyrken i diagrammen för framräknad rimlig livslön. Läkare har en livslön på 28 miljoner kronor vilket är cirka 12 miljoner kronor mer i livslön än barnmorskor. Även med en livslön framräknad enligt beskriven modell får barnmorskor 7 miljoner kronor lägre livslön än läkare.

8 Sammanfattning och slutsatser

Det som tydligast lyser igenom i rapporten är den extremt sammanpressade lönespridningen bland Vårdförbundets yrkesgrupper sjuksköterskor, barnmorskor, röntgensjuksköterskor och biomedicinska analytiker. Men också att kvinnodominerade yrken inom offentlig sektor halkar efter både när det gäller medellön och livslön, jämfört med andra mer mansdominerade yrken med motsvarande krav på akademisk utbildning. Rapporten visar tydligt att för att nå upp till en rimlig livslönenivå för Vårdförbundets fyra yrkesgrupper skulle det innebära runt 30 procent mer i lön under yrkeslivet.

8.1 Medellöner

Rapporten visar att medellönen är lägst i kvinnodominerade yrken inom offentlig sektor. De ligger konsekvent lägre i lönenivå än övriga yrken.

- Barnmorskor och specialistsjuksköterskor redovisar medellöner på 33 200 kronor respektive 31 700 kronor.
- Röntgensjuksköterskor och legitimerade sjuksköterskor tjänar i genomsnitt 29 800 kronor respektive 29 400 kronor. I samma grupp med krav på fördjupad högskolekompetens har civilingenjörer och kemister medellöner på 42 000 kronor respektive 41 200 kronor.
- Lägst medellön har fysioterapeuter med 28 700 kronor.
- Medellönen för samtliga yrken med krav på fördjupad högskolekompetens är 36 000 kronor.
- Biomedicinska analytiker har en medellön på 29 000 kronor. Bland jämförbara yrken är det nätverks- och systemtekniker som har den högsta medellönen på 35 800 kronor.
- Medellönen för samtliga yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande är 33 300 kronor.
- Tandhygienister har den lägsta medellönen på 28 600 kronor.

8.2 Lönespridning

Lönespridningen i de vårdrelaterade yrkena är betydligt snävare än i övriga yrkesgrupper.

Barnmorskor och röntgensjuksköterskor har lönespridningskvoter på 1,28 respektive 1,42. Lönespridningskvoten för totala gruppen sjuksköterskor (legitimerade sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor) är 1,41. Detta innebär att möjligheten att öka lönen för sjuksköterskor under ett yrkesliv endast är cirka 40 procent. För samtliga sektorer med krav på fördjupad högskolekompetens är spridningskvoten knappt 2, vilket innebär att de med högst lön inom gruppen har minst dubbelt så hög lön som de som har lägst lön. Läkare har möjlighet att mer än fördubbla sin lön under sin karriär. Även tandläkare kan i stort sett fördubbla sin lön.

I yrkesområdet som samlar yrken med krav på högskolekompetens eller annan eftergymnasial kompetens har vissa referensyrken möjlighet att öka lönen med 70-100 procent. Lönespridningskvoten för biomedicinska analytiker är 1,44.

8.3 Livslön

Eftersom Vårdförbundets yrkesgrupper har arbeten som kräver en liknande utbildningsnivå och kvalifikationsnivå som de referensyrken vi utgår ifrån i den här rapporten borde livslönen (ackumulerad månadslön under ett yrkesliv) vara relativt lika, men så är det inte.

När det gäller livslön för yrken med krav på fördjupad högskolekompetens återfinns Vårdförbundets yrkesgrupper barnmorskor, sjuksköterskor och röntgensjuksköterskor tillsammans med andra kvinnodominerade yrken i offentlig sektor i diagrammets nedre spann.

- Livslönen för samtliga yrken med krav på fördjupad högskolekompetens inom samtliga sektorer är 17,4 miljoner kronor.
- Högst livslön har civilingenjörer på drygt 20 miljoner kronor.
- Av Vårdförbundets yrkesgrupper har barnmorskor högst livslön och röntgensjuksköterskor lägst, 15,6 respektive 14,1 miljoner kronor. För specialistsjuksköterskor och legitimerade sjuksköterskor är livslönen 14,9 respektive 14,3 miljoner kronor.
- Att arbeta som specialistsjuksköterska ger endast 600 000 kronor mer i bruttolön under hela yrkeslivet jämfört med en legitimerad sjuksköterska.
- En civilingenjör har under yrkeslivet 31 procent mer i bruttolön än en barnmorska.
- När det gäller livslön för yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande har ingenjörer och tekniker högst lön av de valda referensyrkena, 17,2 miljoner kronor.
- Biomedicinska analytiker har 13,9 miljoner kronor i ackumulerad lön vid 65 års ålder.

Särskilt om livslön rörande yrken inom vården

I avsnittet som redovisar livslön för yrken inom vården är det läkare som har den högsta livslönen och undersköterskor den lägsta, 28 respektive 11 miljoner kronor. Jämför man totala gruppen sjuksköterskor, det vill säga både legitimerade sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor, med läkare så tjänar läkare 13,3 miljoner mer i bruttolön under ett yrkesliv. Omräknat till procent innebär det att läkare under yrkeslivet tjänar 90 procent mer än gruppen sjuksköterskor.

8.4 Rimlig livslön

För att nå rimlig livslön i nivå med totala genomsnittet för andra yrken med liknande kvalifikationsnivå, krävs att Vårdförbundets yrkesgrupper har en lönespridning där de högst betalda tjänar dubbelt så mycket som de lägst betalda. För totala gruppen sjuksköterskor (legitimerade och specialistsjuksköterskor) innebär detta en skillnad på 3,4 miljoner kronor mot nuvarande livslön, motsvarande 23 procent. För att nå upp till rimlig livslönenivå för Vårdförbundets fyra yrkesgrupper skulle det innebära runt 30 procent mer i lön under yrkeslivet.

En viktig begränsning i rapporten är att biomedicinska analytiker enligt SCB:s yrkesklassificering tillhör ett yrkesområde som inte överensstämmer med Vårdförbundets uppfattning om utbildningskrav. Rimligt hade varit att införliva biomedicinska analytiker i yrkesområdet med fördjupad högskoleutbildning och då hade förutsättningarna för en rimlig lön och även resultaten sannolikt sett annorlunda ut.

8.5 Slutsatser – detta behöver göras

Medlingsinstitutet visar att löneskillnaden mellan män och kvinnor i dag är 13,2 procent. Skillnaden har under de senare åren minskat, men i en alltför låg takt. Därtill konstaterar Medlingsinstitutet att fem procent av löneskillnaden är oförklarad, det vill säga inte kan kopplas till skillnader i yrke, sektor, utbildning, ålder och arbetstid.

Sveriges kvinnolobby och 15:57-rörelsen har konstaterat att med den långsamma förändring vi har idag av de oförklarade löneskillnaderna tar det 53 år innan män och kvinnor har jämställda löner.

Vårdförbundets medlemmar består av både män och kvinnor i en kvinnodominerad sektor. Det innebär att alla våra medlemmar drabbas av denna oförklarade löneskillnad. En följd blir att våra yrkesgrupper inte ens får en lönespridning där de högst betalda tjänar dubbelt så mycket som de lägst betalda, vilket andra grupper har.

Medellönen i kvinnodominerade yrken inom offentlig sektor ligger genomgående under mer mansdominerade yrken med krav på motsvarande akademisk utbildning.

Dessutom visar den sammanpressade lönestrukturen att det inte lönar sig att specialistutbilda sig. Andelen specialistutbildade sjuksköterskor har sjunkit från 65 procent till 45 procent de senaste 20 åren. Samtidigt som vården blir alltmer specialiserad. I en situation där det råder stor brist på främst specialistsjuksköterskor är det oacceptabelt att villkoren inte är bättre.

Följande krävs:

- En lönespridning där de högst betalda tjänar dubbelt så mycket som de lägst betalda. Den sammanpressade lönestrukturen är destruktiv både när det gäller möjligheten att rekrytera och behålla personal i vården.
- Arbetsgivare som tar ansvar för löneprocessen och använder individuell och differentierad lönesättning.
- En kraftig ökning av livslönen så att våra medlemmar minst har samma löneutveckling som andra motsvarande grupper under ett yrkesliv.
- En specialistutbildning som lönar sig. Regjäla lönelöft efter kompetensutveckling är en självklarhet.

Bilaga 1

Diagram 11. Livslön för yrken med krav på fördjupad högskolekompetens

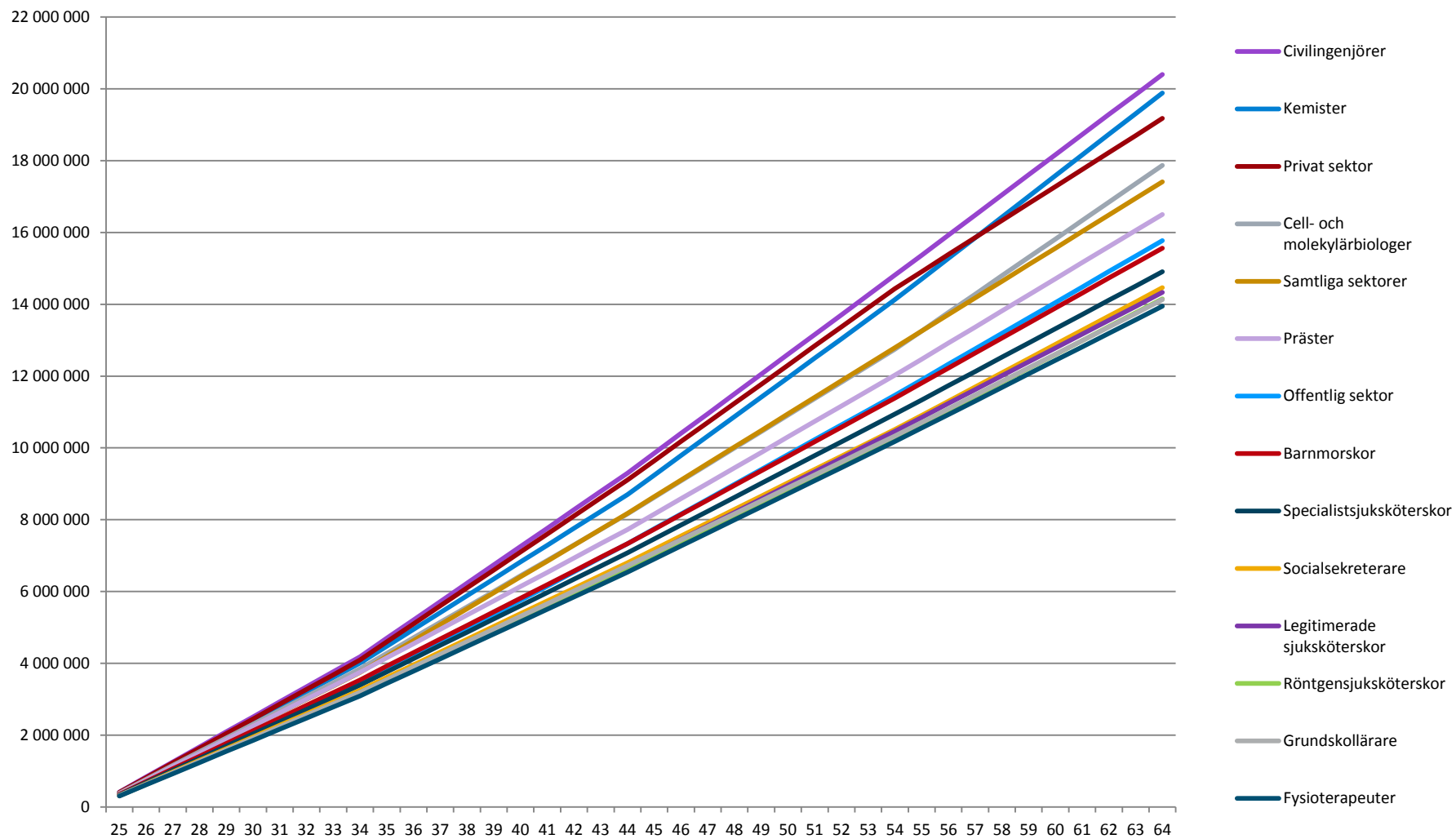

Diagram 12. Livslön för yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande

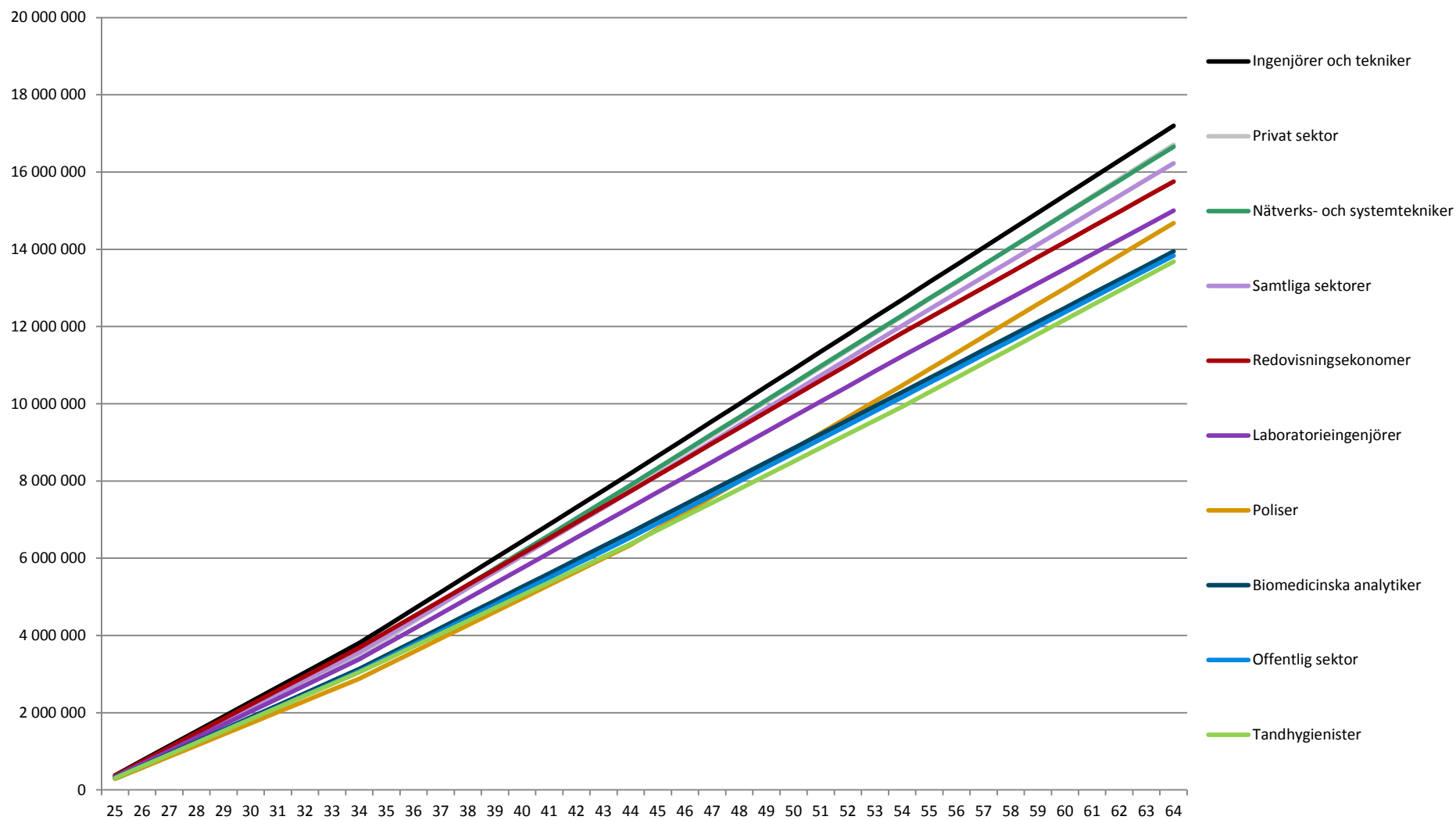

Diagram 13. Livslön för yrken inom vården

